

SÉANCE PLÉNIÈRE
MERCREDI 1 FÉVRIER 1995

APRÈS-MIDI

PRÉSIDENCE DE
M. NOTHOMB

La séance est ouverte à 14.02 heures.

PLENAIRE VERGADERING
WOENSDAG 1 FEBRUARI 1995

NAMIDDAG

VOORZITTER :
De heer NOTHOMB

De vergadering wordt geopend om 14.02 uur.

De **voorzitter** : De vergadering is geopend.

La séance est ouverte.

EXCUSÉS

BERICHTEN VAN VERHINDERING

de leden / les membres :

Gehlen

wegens ziekte / pour raisons de santé;

Ghesquièrre, Van der Maelen, Sarens, Kempinaire

Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa / Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe

de leden van de federale regering / les membres du gouvernement fédéral :

Vandenbroucke, Urbain, De Galan, Derycke.

ADOPTION DE L'AGENDA

GOEDKEURING
VAN DE AGENDA

De **voorzitter** : Wij moeten ons thans uitspreken over de ontwerp-agenda die de Conferentie van voorzitters u voorstelt.

Nous devons nous prononcer sur le projet d'ordre du jour que vous propose la Conférence des présidents.

Geen opmerkingen ? (*Nee*) Het voorstel is aangenomen.

Pas d'observation ? (*Non*) La proposition est adoptée.

COMMISSIONS
COMMISSIES

MODIFICATION
WIJZIGING

Le **président** : En ce qui concerne la composition des commissions, le groupe SP a communiqué la modification suivante :

COMMISSION DE CONTRÔLE DES DÉPENSES ÉLECTORALES ET DE LA COMPTABILITÉ DES PARTIS POLITIQUES

Membres effectifs

Remplacer M. Leo Peeters par M. Landuyt.

In verband met de samenstelling van de commissies heeft de SP-fractie de volgende wijziging medegedeeld :

CONTROLECOMMISSIE BETREFFENDE DE VERKIEZINGSUITGAVEN EN DE BOEKHOUDING VAN DE POLITIEKE PARTIJEN

Vaste leden

De heer Leo Peeters vervangen door de heer Landuyt.

RAPPORTS
VERSLAGEN

Le **président** : Les rapports suivants ont été déposés :

au nom de la commission de la Justice

- par M. De Clerck, sur le projet de loi portant modification de la loi du 30 juin 1994 relative au droit d'auteur et aux droits voisins, n° 1606/3.

- par M. Landuyt, sur la proposition de loi (MM. Eerdekens et Mayeur) tendant à réprimer la contestation, la remise en cause et la négation ou l'apologie des crimes contre l'humanité et des crimes de guerre, n° 557/5.

au nom des commissions réunies de la Santé publique et de l'Environnement et de l'Infrastructure

- par MM. Vautmans et Vanpoucke, sur :

- le projet de loi relatif à la prévention de la pollution de la mer par les navires, n° 1387/3.

- la proposition de loi (M. De Mol) relative à la pollution de la mer, n° 830/2.

au nom de la commission des Affaires sociales

- par M. Van der Sande, sur la proposition de loi (M. LEO Peeters) modifiant l'article 46 de la loi du 9 août 1963 instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité et y insérant un article 50bis, n° 142/4.

Volgende verslagen werden ingediend :
namens de commissie voor de Justitie

- door de heer De Clerck, over het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten, nr. 1606/3.

- door de heer Landuyt, over het wetsvoorstel (de heren Eerdekens en Mayeur) tot bestraffing van het

président

betwisten, in twijfel trekken en ontkennen of het goedpraten van misdrijven tegen de mensheid en van oorlogsmisdrijven, nr. 557/5.

namens de verenigde commissies voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu en voor de Infrastructuur

- door de heren Vautmans en Vanpoucke, over :

- het wetsontwerp betreffende de voorkoming van de verontreiniging van de zee door schepen, nr. 1387/3.

- het wetsvoorstel (de heer De Mol) op de verontreiniging van de zee, nr. 830/2.

namens de commissie voor de Sociale Zaken

- door de heer Van der Sande, over het wetsvoorstel (de heer LEO Peeters) tot wijziging van artikel 46 en tot invoeging van een artikel 50bis in de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, nr. 142/4.

RENOI À UNE AUTRE COMMISSION

VERZENDING NAAR EEN ANDERE COMMISSIE

Le **président** : J'ai renvoyé à la commission de l'Agriculture et des Classes moyennes les propositions de loi suivantes :

- proposition de loi de M. Annemans modifiant la loi du 14 août 1986 relative à la protection et au bien-être des animaux et interdisant les abattages rituels, n° 334/1. Cette proposition avait été précédemment renvoyée aux commissions réunies de la Justice et de l'Agriculture et des Classes moyennes;

- proposition de loi de Mme Burgeon et de MM. Eerdeken, Janssens et Walry visant à interdire l'expérimentation animale en matière de produits cosmétiques, n° 1460/1;

- proposition de loi de M. Brisart, Mme Dua, M. Philippe Charlier, Mme Stengers et de MM. Hostekint et Caudron complétant l'article 6 de la loi du 14 août 1986 relative à la protection et au bien-être des animaux, en vue d'assurer une meilleure protection des animaux servant au divertissement des humains, n° 1506/1.

Ces propositions avaient été précédemment renvoyées à la commission de la Justice.

Elles sont jointes au projet de loi modifiant la loi du 14 août 1986 relative à la protection et au bien-être des animaux, (transmis par le Sénat), n° 1679/1.

Ik heb de volgende wetsvoorstellen naar de commissie voor de Landbouw en de Middenstand verzonden :

- wetsvoorstel van de heer Annemans tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren en strekkende tot het verbod op rituele slachtingen, nr 334/1. Dit voorstel werd vroeger verzonden naar de verenigde commissies voor de Justitie en voor de Landbouw en de Middenstand;

- wetsvoorstel van mevrouw Burgeon en de heren Eerdeken, Janssens en Walry tot instelling van een verbod op dierproeven met het oog op de productie van cosmetica, nr 1460/1;

- wetsvoorstel van de heer Brisart, mevrouw Dua, de heer Philippe Charlier, mevrouw Stengers en de heren Hostekint en Caudron tot aanvulling van artikel 6 van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, teneinde de dieren die gebruikt worden voor de ontspanning van de mens beter te beschermen, nr 1506/1.

Deze voorstellen werden vroeger verzonden naar de commissie voor de Justitie.

Ze worden toegevoegd aan het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, (overgezonden door de Senaat), nr 1679/1.

MEDEDELINGEN COMMUNICATIONS

INTERPELLATIONS INTERPELLATIES

DEMANDES VERZOEKEN

Le **président** : Le Bureau a été saisi d'une série de demandes d'interpellation dont les libellés sont repris en annexe.

Het Bureau heeft een reeks interpellatieverzoeken ontvangen waarvan de inhoud als bijlage gaat.

INTREKKING RETRAIT

De **voorzitter** : Bij brief van 19 januari 1995 stelt de heer Van Eetvelt mij ervan in kennis dat hij zijn interpellatie over "de uitvlagging van piloten bij SABENA" (nr. 1214), intrekt.

Bij brief van 30 januari 1995 stelt de heer Dewael mij ervan in kennis dat hij zijn interpellatie over "de tegenstrijdige interpretaties van het Verloren Maandag-akkoord" (nr. 1211), intrekt.

Ter kennisgeving.

Par lettre du 19 janvier 1995, M. Van Eetvelt me fait savoir qu'il retire son interpellation sur "le passage de pilotes de la SABENA sous statut étranger" (n° 1214).

Par lettre du 30 janvier 1995, M. Dewael me fait savoir qu'il retire son interpellation sur "les interprétations contradictoires de l'accord de la Sainte-Alix" (n° 1211).

Pour information.

VOORSTELLEN PROPOSITIONS

TOELATING TOT DRUKKEN AUTORISATION D'IMPRESSION

De **voorzitter** : Overeenkomstig artikel 64-2 van het reglement werd toelating tot drukken verleend voor de voorstellen waarvan de lijst als bijlage gaat.

Conformément à l'article 64-2 du règlement, l'autorisation d'impression a été donnée pour les propositions dont la liste est jointe en annexe.

SENAAT SÉNAT

PROJETS TRANSMIS OVERGEZONDEN ONTWERPEN

Le **président** : Par messages du 19 janvier 1995, le Sénat transmet, tels qu'il les a adoptés en séance de cette date, les projets de loi suivants :

- projet de loi modifiant le titre VI, chapitre V, de la nouvelle loi communale, n° 1677/1.

Ce projet est renvoyé à la commission de l'Intérieur, des Affaires générales et de la Fonction publique.

président

- projet de loi relatif aux mines anti-personnel et pièges ou dispositifs de même nature, n° 1678/1.

Ce projet est renvoyé à la commission de la Justice.

- projet de loi modifiant la loi du 14 août 1986 relative à la protection et au bien-être des animaux, n° 1679/1.

Ce projet est renvoyé à la commission de l'Agriculture et des Classes moyennes.

- projet de loi entérinant la convention du 1er juin 1994 entre le Gouvernement fédéral, le Gouvernement flamand, le Gouvernement régional wallon et le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale relative au règlement des dettes du passé et charges s'y rapportant en matière de logement social, et contenant certaines dispositions fiscales et financières en vue de l'application de ladite convention, n° 1680/1.

Ce projet est renvoyé à la commission des Finances.

Bij brieven van 19 januari 1995, zendt de Senaat over, zoals hij in vergadering van die datum heeft aangenomen, de volgende wetsontwerpen :

- wetsontwerp tot wijziging van titel VI, hoofdstuk V, van de nieuwe gemeentewet, nr. 1677/1.

Dit ontwerp wordt verzonden naar de commissie voor de Binnenlandse Zaken, de Algemene Zaken en het Openbaar Ambt.

- wetsontwerp betreffende anti-personenmijnen, valstrikmijnen en soortgelijke mechanismen, nr. 1678/1.

Dit ontwerp wordt verzonden naar de commissie voor de Justitie.

- wetsontwerp tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, nr. 1679/1.

Dit ontwerp wordt verzonden naar de commissie voor de Landbouw en de Middenstand.

- wetsontwerp tot bekrachtiging van de overeenkomst van 1 juni 1994 tussen de federale Regering, de Vlaamse Regering, de Waalse Gewestregering en de Regering van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest betreffende de regeling van de schulden van het verleden en de ermede verband houdende lasten inzake sociale huisvesting, en houdende sommige fiscale en financiële bepalingen ten einde de genoemde overeenkomst te kunnen toepassen, nr. 1680/1.

Dit ontwerp wordt verzonden naar de commissie voor de Financiën.

COUR DES COMPTES REKENHOF

OBSERVATIONS CONCERNANT UN BUDGET ADMINISTRATIF AJUSTÉ

OPMERKINGEN BETREFFENDE EEN AANGEPASTE ADMINISTRATIEVE BEGROTING

Le **président** : Par lettre du 25 janvier 1995, la Cour des comptes fait savoir qu'elle a examiné, en application de l'article 20 des lois coordonnées sur la comptabilité de l'Etat, le budget administratif ajusté du ministère de l'Emploi et du Travail de l'année budgétaire 1994, qui est annexé au projet de loi portant cinquième ajustement du budget général des dépenses de l'année budgétaire 1994 - Section "Emploi et Travail" -, déposé le 29 décembre 1994 à la Chambre des représentants (n° 1658/1-94/95).

Elle estime que ce budget administratif ajusté est conforme au contenu et aux objectifs de l'ajustement déposé du budget général des dépenses.

Renvoi à la commission des Affaires sociales.

Bij brief van 25 januari 1995, deelt het Rekenhof mede dat het, bij toepassing van artikel 20 van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit, de aangepaste administratieve begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1994 heeft onderzocht, die als bijlage is gevoegd bij het wetsontwerp houdende de vijfde aanpassing van de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1994 - Sectie "Tewerkstelling en Arbeid" -, ingediend op 29 december 1994 bij de Kamer van volksvertegenwoordigers (nr. 1658/1-94/95).

Het is van oordeel dat die aangepaste administratieve begroting in overeenstemming is met de inhoud en de doelstellingen van de ingediende aanpassing van algemene uitgavenbegroting.

Verzonden naar de commissie voor de Sociale Zaken.

COMPTES DES ORGANISMES D'INTÉRÊT PUBLIC

REKENINGEN VAN DE INSTELLINGEN VAN OPENBAAR NUT

Le **président** : La Cour des comptes transmet deux exemplaires des comptes des organismes d'intérêt public pour les années 1991 (149ème Cahier d'observations, fascicule IV) et 1992 (150ème Cahier d'observations, fascicule IV), ainsi que les comptes antérieurs transmis tardivement à son Collège.

Un exemplaire sera déposé au greffe, l'autre à la bibliothèque à la disposition des membres qui pourront l'y consulter sans déplacement.

Het Rekenhof zendt twee exemplaren over van de rekeningen van de instellingen van openbaar nut voor de jaren 1991 (149e Boek van Opmerkingen, deel IV) en 1992 (150e Boek van Opmerkingen, deel IV), samen met de vroegere rekeningen van instellingen van openbaar nut die hun rekeningen laatsttijdig aan het Hof hebben overgelegd.

Een exemplaar is neergelegd in de griffie en het andere in de bibliotheek, waar de leden het zonder verplaatsing kunnen raadplegen.

ARBITRAGEHOF COUR D'ARBITRAGE

PREJUDICIËLE VRAGEN QUESTIONS PRÉJUDICIELLES

De **voorzitter** : Met toepassing van artikel 77 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof kennis van :

- de prejudiciële vraag betreffende het artikel 5, derde lid, van de wet van 8 juli 1964 betreffende de dringende geneeskundige hulpverlening, gesteld door de Raad van State van Luik inzake de Belgische Staat tegen de NV "Ambulances Detheux" en de heer Marcel Detheux. (rolnummer : 794)

- de prejudiciële vraag betreffende de artikelen 16 en 19 van het decreet van het Waalse Gewest van 30 april 1992 houdende de algemene begroting van de uitgaven voor het begrotingsjaar 1992, gesteld door de Raad van State inzake de vzw Greenpeace Belgium en de vzw "SOS Pays Mosan" tegen het Waalse Gewest.

(rolnummer : 800)

Ter kennisgeving

En application de l'article 77 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie :

- la question préjudicielle concernant l'article 5, alinéa 3, de la loi du 8 juillet 1964 relative à l'aide médicale urgente, posée par la Cour d'appel de Liège en cause de l'Etat belge contre la SA Ambulances Detheux et M. Detheux. (n° de rôle : 794)

- la question préjudicielle relative aux articles 16 et 19 du décret de la Région wallonne du 30 avril 1992 contenant le

voorzitter

budget général des dépenses de la Région wallonne pour l'année budgétaire 1992, posée par le Conseil d'État en cause de l'asbl Greenpeace Belgium et l'asbl SOS Pays Mosan contre la Région wallonne. (n° du rôle : 800)

Pour information

REGERING GOUVERNEMENT

INGEDIENDE WETSONTWERPEN DÉPÔT DE PROJETS DE LOI

De **voorzitter** : De Regering heeft de volgende wetsontwerpen ingediend :

- wetsontwerp tot wijziging van de wet van 4 augustus 1992 op het hypothecair krediet, nr. 1688/1.

Dit ontwerp wordt verzonden naar de commissie voor het Bedrijfsleven, het Wetenschapsbeleid, het Onderwijs en de nationale wetenschappelijke en culturele Instellingen.

- wetsontwerp houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1993 - Sectie 14 - "Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel", nr. 1691/1.

Dit ontwerp wordt verzonden naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.

Le Gouvernement a déposé les projets de loi suivants :

- projet de loi modifiant la loi du 4 août 1992 relative au crédit hypothécaire, n° 1688/1. *Ce projet est renvoyé à la commission de l'Economie, de la Politique scientifique, de l'Education et des Institutions scientifiques et culturelles nationales.*

- projet de loi ajustant le budget général des dépenses de l'année budgétaire 1993 - Section 14 - "Affaires étrangères et Commerce extérieur", n° 1691/1.

Ce projet est renvoyé à la commission des Relations extérieures.

ÉLECTIONS PROVINCIALES DU 9 OCTOBRE 1994

PROVINCIEVERKIEZINGEN VAN 9 OKTOBER 1994

Le **président** : Par lettre du 30 janvier 1995, le ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique transmet les résultats officiels des élections provinciales du 9 octobre 1994 en ce qui concerne le nombre de votes nominatifs obtenus par les candidats.

Dépôt au greffe

Bij brief van 30 januari 1995 zendt de minister van Pinnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken de officiële uitslagen van de provincieverkiezingen van 9 oktober 1994 inzake het aantal naamstemmen behaald door de kandidaten, over.

Ingediend ter griffie

FAST COMITÉ VAN TOEZICHT OP DE INLICHTINGENDIENSTEN COMITÉ PERMANENT DE CONTROLE DES SERVICES DE RENSEIGNEMENTS

De **voorzitter** : Bij brief van 19 januari 1995 zendt de voorzitter van de Senaat een uittreksel uit de notulen van de openbare vergadering van de Senaat van die datum tijdens welke is overgegaan tot de benoeming van de heer Jean-Claude Delepière, substituut van de procureur des Konings, gespecialiseerd in fiscale aangelegenheden, bij de rechtbank van eerste aanleg te Brussel en plaatsvervangend voorzitter en lid van de cel voor financiële informatieverwerking, in de hoedanigheid van plaatsvervangend voorzitter van het Vast Comité van toezicht op de inlichtingendiensten.

Ter kennisgeving.

Par lettre du 19 janvier 1995, le président du Sénat transmet un extrait du procès-verbal de la séance publique du Sénat de cette date au cours de laquelle il a été procédé à la nomination de monsieur Jean-Claude Delepière, substitut du procureur du Roi, spécialisé en matière fiscale, près le tribunal de première instance de Bruxelles, président suppléant et membre de la cellule de traitement des informations financières, en qualité de président suppléant du Comité permanent de contrôle des services de renseignements.

Pour information.

WETSONTWERPEN EN -VOORSTELLEN PROJETS ET PROPOSITIONS DE LOI

De **voorzitter** : Aan de orde is de bespreking van het **wetsontwerp houdende zevende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1994 - Sectie 31 - "Landbouw" (1655/1 en 2).**

L'ordre du jour appelle l'examen du **projet de loi portant septième ajustement du budget général des dépenses de l'année budgétaire 1994 - Section 31 - "Agriculture" (1655/1 et 2).**

Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66, 3°)

De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66, 3°)

Er wordt een beperkte algemene bespreking gehouden (Rgt 83).

Il y a une discussion générale limitée (Rgt 83).

La discussion générale limitée est ouverte.

De beperkte algemene bespreking is geopend.

De heer Vergote heeft het woord.

De heer **Vergote**, rapporteur (VLD) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de commissie heeft het wetsontwerp houdende zevende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1994, sectie Landbouw, tijdens haar vergadering van 11 januari 1995 besproken.

De minister verduidelijkt dat het wetsontwerp een aanpassing behelst van de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1994 voor het totale bedrag van 103.100.000 frank. Deze aanpassing is het gevolg van de gedeeltelijke regionalisering van de federale landbouwbevoegdheid in 1993. In uitvoering daarvan werd een deel van de personeelsleden naar de Gewesten overgedragen.

Bij het opstellen van de begroting 1994 was verondersteld dat die overdracht met ingang van 1 februari 1994 zou gebeuren. Uiteindelijk werd het personeel pas eind juli 1994 overgedragen, wat voor het federale departement meeruitgaven inzake personeel en werkkosten heeft veroorzaakt.

Deze meeruitgaven werden volledig door voorafname op de aan de Gewesten door te storten middelen gecompenseerd. Dit wetsontwerp werd in commissie met 8 stemmen bij 4 onthoudingen aangenomen.

De **voorzitter** : Vraagt nog iemand het woord ? (Nee)

De beperkte algemene bespreking is gesloten.

Quelqu'un demande-t-il encore la parole ? (Non)

La discussion générale limitée est close.

voorzitter

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan.

Nous passons à la discussion des articles.

- *Les articles 1 à 3 sont adoptés article par article.*

- *De artikelen 1 tot 3 worden artikel per artikel aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten. Over het geheel van het wetsontwerp zal morgen worden gestemd.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble du projet de loi aura lieu demain.

De **voorzitter**: Aan de orde is de bespreking van

- het **wetsontwerp betreffende de voorkoming van de verontreiniging van de zee door schepen (1387/1 tot 4)**;

- het **toegevoegde wetsvoorstel van de heer De Mol cs op de verontreiniging van de zee (830/1 tot 3)**.

L'ordre du jour appelle l'examen

- du **projet de loi relatif à la prévention de la pollution de la mer par les navires (1387/1 à 4)**;

- de la **proposition de loi jointe de M. De Mol et consorts relative à la pollution de la mer (830/1 à 3)**.

Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66, 3°)

De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66, 3°)

De algemene bespreking is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer Barbé heeft het woord.

De heer **Barbé** (ECOLO-AGALEV): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik zal ietwat ongewoon beginnen met de eerste strofe van een gedicht van Jan Engelman: "Groen is de gong, groen is de watergong, waterwee, watergong. Groen is de gong van de zee".

Dit gedicht gaat over de zee, de schoonheid van de zee, het ongrijpbare van de zee, het onzichtbare bij het zien, voelen, ruiken van de zee.

Voor onze fractie is dat evident. De schoonheid en het behoud van de zee verdient politieke aandacht, om het even of het dan gaat om cultuurhistorische aspecten of om milieuzaken.

Politiek is ook de discussie wat schoonheid ons waard is en in welke mate de rijkdom van een samenleving een kwestie is van materiële en immateriële goederen. Strikt genomen behandelt dit wetsontwerp enkel de eerste betekenis van het woord "schoon", namelijk vrij van vuil. We moeten dit echter ruimer zien. Deze thematiek heeft onder andere alles te maken met onze kijk op de wereld, de natuur, het bezit, de nationale soevereiniteit en de waarde van de esthetica. Deze onderwerpen verdienen talrijke commissievergaderingen. Helaas werd dit wetsontwerp in ijltempo door de commissie gejaagd. Op talrijke vragen kwam er geen antwoord. Ik zal de problematiek van de verontreiniging van de zee dus ook nu eerder omstandig bespreken. Er zijn in dit verband een aantal vragen die zeker ter sprake zullen komen. Voldoet dit wetsontwerp? Hoe staat het met de uitvoering ervan "te velde"? Welk beleid voert de federale regering met betrekking tot de zee? Is de huidige sacralisering van het privébezit en de nationale soevereiniteit geen mens en milieu aantastend concept dat vervangen dient te worden? Door welk concept kan men dit dan vervangen?

In het eerste deel van mijn uiteenzetting zal ik er even de geschiedenis bij halen. Het internationaal zeerecht onderscheidt zich van het maritiem recht. In het Frans heeft men het respectievelijk *over droit de la mer* en *droit maritime*. Het zeerecht functioneert hoofdzakelijk tussen Staten, het maritiem recht regelt de betrekkingen tussen voornamelijk private rechtspersonen naar aanleiding van het vervoer over zee en is dus in hoofdzaak handelsrecht.

Een eerste belangrijk werk in de geschiedenis van het zeerecht is een geschrift van Hugo De Groot, "*Mare Liberum*" of "*De Vrije Zee*", daterend uit 1608. Vandaag is dit werk nog steeds belangrijk om deze problematiek op politiek vlak te kunnen plaatsen. De Groot verdedigde het beginsel van de vrije zee die niet vatbaar is voor particulier of staatsbezit. Het was reeds in die tijd belangrijk om de opdrachtgever van een studie te kennen. In dit geval ging het om de Verenigde Oostindische Compagnie die haar vaarroutes over de hele wereld veilig wou stellen. Vandaar uiteraard het resultaat van deze studie. De Groot had een tweede uitgangspunt dat tot op vandaag bijzonder belangrijk is, namelijk het vermeende onuitputtelijk karakter van de mariene rijkdommen of de natuurlijke rijkdommen van het mariene milieu. Dit is een waanidee dat vandaag nog steeds dramatische

gevolgen heeft. Eigenlijk moeten we afstappen van het begrip "natuurlijke rijkdommen" omdat "natuurlijk" hier niet enkel slaat op "door de natuur voortgebracht of gevormd" zoals we in Van Dale lezen. In dit verband geeft iedereen het woord "natuurlijk" nog een andere betekenis, namelijk "vanzelfsprekend". Het lijkt alsof het vanzelfsprekend is dat deze rijkdommen er zijn en dat ze zomaar kunnen worden opgedolven of -geschept. Dit concept heeft de mensen ertoe aangezet om de natuur eeuwenlang zomaar te ontginnen met de bekende gevolgen van dien. Dat geldt ook voor onze mariene rijkdommen. Het is helemaal niet vanzelfsprekend of natuurlijk dat we over 10 of 20 jaar nog voldoende van bepaalde elementaire grondstoffen zullen hebben. We moeten dit concept dan ook verlaten. Samengevat stelde De Groot dus in de eerste plaats het concept van de vrije zee voor.

In 1635 volgde de tegenzet van de Engelse koning Karel I die de soevereiniteit over de Britse wateren bedreigd zag.

In zijn studie "*Mari clausum sive de dominio maris*" of "De gesloten zee of over de beheersing van de zee" betoogt John Selden dat de zee, net als land, in eigendom kan worden genomen.

De eerste stelling die de zee als "vrije zee" beschouwde, zou het halen.

Een ander werk dat moet worden aangehaald en dat nog steeds belangrijke implicaties voor het beleid van nu heeft, is "*De dominio maris*" van Cornelius van Bijnkershoek van 1703. Daarin krijgt het concept "territoriale zee" gestalte. Wij hebben het er ook in commissie al over gehad. De territoriale zee werd door van Bijnkershoek gedefinieerd als het deel van de zee dat zich uitstrekt aan de kuststaat zover een kanon kan schieten, toen drie mijl, nu - de techniek gaat erop vooruit - 12 mijl, met andere woorden, het deel van de zee dat gelegen is tussen de interne wateren en de volle zee en waarop de Staat rechtsgeldig zijn soevereiniteit uitoefent.

Ondertussen is er ook het concept "exclusieve economische zone", waarop ik straks nog terug kom.

In feite is anno 1995 de discussie over het beheer van de zee nog al te veel het drie eeuwen oude debat tussen Hugo De Groot en John Selden of tussen de Verenigde Oostindische Compagnie en Koning Karel I. Het is een discussie van de moderne tijden, die nog belangrijk is, maar niet de kern van het probleem blootlegt. Inderdaad, of wij de Noordzee straks verdelen tussen

verschillende landen, zeg maar de oeverstaten, of wij behouden de huidige situatie, is niet de kern van het probleem omdat het gewoon niets zegt over wat wij doen met de zee. In beide gevallen kan ze immers overbevist, vervuild, verminkt worden. De discussie over wie nu eigenaar is en welk soort eigendomsrecht van kracht is, territoriale zee, exclusieve economische zee, volle zee, is wel belangrijk, maar het is meteen de nasleep van wat ik een achterhaald economisch denken noem, een blind vooruitgangsoptimisme.

Wij zitten hier midden een modernistisch denken dat weliswaar ook verdienen heeft, maar ook zoveel uitwassen dat wij er dringend vanaf moeten.

Ik kan deze al te korte schets niet besluiten zonder te verwijzen naar het Zeerechtverdrag van 1982, dat weliswaar een belangrijke stap vooruit zowel op juridisch vlak als inzake het politieke en filosofische denken betekende, maar al bij al paste in de modernistische visie op mens en natuur. Sinds enkele decennia is er wel een evolutie in het zeerecht. Men is er zich stilaan en eindelijk van bewust dat de buffercapaciteit van zeeën en oceanen inzake vervuiling beperkt is en dat de zee niet onuitputtelijk is.

Alle verdragen en regelingen tot nu proberen evenwel enkel de scherpste kantjes af te ronden. De vervuiling van onze zeeën en oceanen blijft veel te groot. Het ongeluk met tankers als de Exxon Valdez en de Braer liggen hopelijk nog vers in het geheugen. Zo doodde het ongeluk met de Exxon Valdez ten minste 300.000 vogels. De op onze kust recent aangespoelde potvissen zijn trieste getuigen van een te zwaar vervuilde zee. De doelstellingen van de derde Noordzeeconferentie worden door ons land zeker niet gehaald, en ga zo maar door.

Het blijft dus slecht gaan met het mariene milieu, op de eerste plaats wegens het traditioneel economisch denken. Ik illustreer dit verder met het specifiek behandelen van de problematiek die in dit wetsontwerp wordt aangepakt, de verontreiniging van de zee door schepen, wat uiteraard maar één aspect is van de verontreiniging van het mariene milieu.

Volgens een rapport van Shell verkeert 20 procent van de mondiale tankervloot in een slechte staat en moeten die schepen zo snel mogelijk worden vervangen.

Waar blijven de initiatieven hiertoe op Europees en internationaal vlak? De Europese Commissie heeft een aantal

voorstellen gedaan, maar zoals steeds met ecologische problemen, verloopt de goedkeuring ervan stroef en moeizaam en té traag.

Op mijn vraag in de commissie over de manke en slechte opleiding van kapiteins van deze schepen, één van de pijnpunten, kreeg ik ten antwoord dat dit moeilijk te regelen is. Daar is uiteraard iets van aan, maar maken wij even de vergelijking met de luchtvaart. Kan men zich inbeelden dat wrakken van vliegtuigen de lucht in gaan met kapiteins die nauwelijks of niet werden opgeleid? Nee toch! Uiteraard zit ook in die sector niet alles snor, maar de toestand is er toch helemaal anders dan in de scheepvaart. Hoe komt dat? Volgens mij omdat met scheepvaart bijzonder grote economische belangen zijn gemoeid en de directe nadelen nog altijd kunnen worden afgewenteld op het leefmilieu. In de scheepvaart gaat het om reusachtige omzettingen. Maatregelen inzake veiligheid en milieu zouden op korte termijn inderdaad geld kosten, dus de heilige concurrentiekracht - bid voor ons! - in gevaar brengen. Op middellange termijn zijn die maatregelen uiteraard besparend, want nu worden enkel de schulden weggemoffeld, kopje onder geduwd om zo te zeggen.

De schade aan het oceanisch milieu bedraagt miljarden, voor zover ze inderdaad te meten en in geld om te zetten is. Of wij dat willen of kunnen, vormt een discussie op zich. Af en toe worden wij met onze neus op die problematiek gedrukt, u kent dat wel: wanneer zo'n lief dolfijntje vol pesticiden en zware metalen op onze kust aanspoelt, worden wij even vertederd, waarna het hoofdstuk snel weer wordt vergeten. Dat de vis op ons bord verontreinigd kan zijn, is iets waar wij liever niet aan denken. Blijkbaar leven wij in een wereld waarin economische en financiële handelingen als slordig vervoer per schip worden voorgesteld als weldadig voor heel de mensheid. Dat is niet zo, dat is eigenlijk een perverse leugen. De belangen van de rederijen zijn niet per definitie dezelfde als die van onze samenleving. Zij kunnen samenvallen en ik hoop dat het ooit zo ver komt, maar alle bedrijfsleiders en politici die het telkens weer voorstellen alsof een promille economische groei goed is voor iedereen, zitten eraan: zij vergissen zich, het BNP is geen goede waardemeter voor het welzijn van een samenleving. Er is nood aan nieuwe indicatoren en aan een nieuw concept, wat wij milieugebruiksruimte noemen. Hierop ingaan zou ons nu echter te ver leiden. Als er dus vandaag zoveel

problemen zijn met ons oceanisch milieu, heeft dat alles te maken met het klassieke economische denken en een belangrijk onderdeel daarvan is zeker onze visie op bezit en nationale soevereiniteit. Ik ga daar even dieper op in.

Dit onderwerp aansnijden is een delicate aangelegenheid. Wie iets durft opperen over privé-bezit kan in het klein-linkse hoekje worden geduwd en daar is het niet goed toeven. Wie de nationale soevereiniteit durft te bevragen, kan als landverrader worden aangeklaagd, wat ook niet onmiddellijk een koosnaampje is. Toch moet dit gebeuren. Bezit wordt in onze samenleving zowat gedefinieerd als het recht om op een bijna absolute manier te genieten van en te beschikken over. Dit is, niet onbelangrijk, een historisch begrip en geen natuurlijk. Dat betekent dat het niet altijd zo is geweest, dat er een begin is en ook een einde, iets wat ik hoop nog te mogen meemaken. Ik wil er bij voorbeeld op wijzen dat men bij ons in de Middeleeuwen iets kende als "de gemene goederen". Dat is totaal iets anders dan collectieve goederen zoals wij die kenden in Oost-Europa. Gemene goederen waren niemands bezit, in onze betekenis van het woord, maar waren wel onderworpen aan bepaalde regels.

Men kon er niet mee doen wat men wou. Er waren regels van zorgzame omgang. De ontwikkeling van de moderne staat is, zoals wij allen wel weten, "the tragedy of the commons", het aansnijden en privatiseren van deze gemene gronden, tevens ook het begin van het aantasten van het leefmilieu van deze gronden. Zij waren bezit geworden, men kon er mee doen wat men wou.

U zult zeggen dat er ondertussen leefmilieurecht is, rechtsregels om ons leefmilieu te beschermen. Op de eerste plaats is dit geïnspireerd op het beschermen van het ene bezit tegen de vervuiling door activiteiten op een ander bezit. Rechtsregels, puur om natuur en milieu te beschermen als goed op zich, zijn recent en wegen nog zeker niet door in het beleid.

Ik kom nog even terug op het concept bezit. De psychologische connotatie is dus dat men als mens staat tegenover en vaak zelfs tegen de natuur die men kan onderwerpen, gebruiken, openhalen en alles mee kan doen wat men wil, eventueel binnen een leefmilieuwetgeving waarvan de scherpste hoekjes worden afgerond.

Op analoge manier is er de nationale soevereiniteit. De natie, de heilige natie doet op haar grondgebied voor een groot stuk wat ze wil. Regels en

verdragen zullen de naties ervan moeten weerhouden dat zij elkaars grondgebied vervuilen, of elkaar schade toebrengen. Het feit dat een deel van de bevoegdheid is overgedragen aan de Europese Unie doet niets af van de blijvende sterkte van dit concept. Telkens weer blijkt in internationale milieudiscussies, of het gaat over het broeikas-effect of over de biodiversiteit, de verontreiniging van zeeën en oceanen of de aantasting van de regenwouden, dat die sacrosancte nationale soevereiniteit een duurzame ontwikkeling onmogelijk maakt. Naties mogen hun regenwouden kappen, ook al heeft dat effecten op continentaal en zelfs wereldwijd. Naties mogen de lucht vervuilen, met als gevolg planetaire ecologische problemen. Naties zijn gerechtigd en gemachtigd om zoals privé-eigenaars met bezit om te gaan, met een stukje territorium als een ding, een goed waarvan men nagenoeg onbeperkt gebruik kan maken. Hierbij hoeft men zeker niet te denken aan volgende generaties. Die krijgen dan de rommel te slikken, de ecologische schuld, vele malen groter dan de budgettaire schuld. Niet geklaagd, want voor alles zullen dan de wetenschappers en techniciers wel een oplossing vinden, zegt men.

Dit kan vandaag niet meer. De vandaag gesacraliseerde begrippen van privé-bezit en nationale soevereiniteit zijn modernistische concepten die als onheil zaaiende levende anachronismen de ontwikkeling van een post-moderne duurzame ontwikkeling onmogelijk maken. In die zin - ik kom er straks op terug - past dit wetsontwerp perfect in een achterhaald modernistisch wereldbeeld. Het is dan ook maar een kleine stap vooruit. De discussie ten gronde, de problematiek ter zake is nog iets anders.

Wat kan dan wel in plaats van dat verheerlijkte concept van privé-bezit en nationale soevereiniteit? Uiteraard is collectivisering geen oplossing. Of goederen bezit zijn van een private onderneming of van de Staat geeft geen enkele garantie over hoe er met de goederen wordt omgegaan. De situatie in Oost-Europa is er de illustratie van. Het leefmilieu is er dramatisch vervuild. Analooft pleit ik zeker niet voor het opheffen van alle naties om ze te vervangen door een soort wonderwereld-regering, want dat is onmogelijk. Ik pleit ook niet voor een sacralisering van de natuur. Na eeuwen van radicaal antropocentrisme kiezen voor een of ander pseudo-mytisch biocentrisme lijkt mij niet aangewezen.

Het begrip "privé-bezit" moet worden herdacht. Wij leven nu eenmaal in een eindige wereld met veel, met zeer veel mensen, met een natuur waarin na ons nog generaties moeten leven. Dat laatste zou de discussie van vandaag, als het ware een breuklijn in het debat, moeten zijn.

Worden wij al dan niet zorgzaam voor de volgende generaties? Een ja-antwoord heeft verregaande gevolgen voor het leven nu. Bovendien heeft de natuur op zichzelf toch ook waarde. Het zou immers een te enge visie lijken planten en dieren enkel belangrijk te vinden voor zover ze voor ons nuttig zijn of ooit nuttig zouden kunnen zijn. Leefmilieu verdient volgens mij ook aandacht op zich, gewoon omdat het er is. De discussie over wat meer en minder waardevol is, hoe wij de waarde van een ecosysteem afwegen versus de waarde van mensen en menselijke handelingen, is pas begonnen en zij zal een van de grote discussies van de volgende decennia worden.

Wat zou een alternatief kunnen zijn? Ik pleit voor het concept "patrimonium", een internationale kostbare erfenis die waarde op zich heeft en waar wij kunnen gebruik van maken, althans voor zover wij het niet onherroepelijk beschadigen, voor zover wij het leven van anderen op deze wereld of het leven van de volgende generaties niet bemoeilijken, laat staan onmogelijk maken.

In die zin - en dit is misschien de basisidee - zijn wij niet meer bezitters van goederen, zoals dit nu heet, maar noch min noch meer vruchtgebruikers.

Onze gronden, de bossen in dit land, de zee, alles wordt aan anderen doorgegeven. Zorgzaamheid, behoedzaamheid, staan dan ook voorop.

Het is heel wat anders dan de klassieke discussie over bij voorbeeld "privé", "collectief", maar het is een herdenken van het concept "bezit" en "nationale soevereiniteit", precies om werk te maken van het concept "duurzame ontwikkeling" en van de bescherming van ons leefmilieu, meer specifiek van het mariene milieu.

Betekent dit alternatief dan een materiële achteruitgang of een ascese?

Sommigen spreken over een sociaal kerkhof op een ecologisch paradijs. Uiteraard niet! Het zou integendeel een stap vooruit zijn, want was ooit de armoede en de sociale uitsluiting in de wereld zo groot als vandaag? Werd het leefmilieu ooit zo hard bedreigd als nu?

Wij leven wel in een van de tien rijkste landen ter wereld, maar per jaar sterven er - en dat is blijkbaar een offer - bijna

tweeduizend mensen in verkeersongevallen. Bijna één miljoen mensen in dit land mogen niet werken. Het is bijgevolg een perverse mythe dat het vandaag een wonderwereld is.

Overstappen in een andere dynamiek, in een ecologisch referentiekader zou precies ruimte scheppen voor jobs, voor een rustiger en veiliger leven, voor meer aandacht voor de natuur en voor elkaar.

Tegelijk zou uiteraard werk moeten worden gemaakt van een democratisering van de samenleving. Het komt er dus op aan om dit nieuw project uit te werken en te discussiëren, waarbij het duidelijk moet zijn dat het in feite uitnodigend en mobiliserend is en niet bedreigend.

Tot daar een volgens mij noodzakelijke zijspoor, zodat het wetsontwerp in een ietwat ruimer kader wordt geplaatst.

Thans kom ik tot de gevolgen van deze ideeën voor het zeerecht.

Vooreerst zal ik een paar aanzetten te geven en de toepassing ervan op de huidige problematiek.

Met uitzondering van de territoriale wateren langs de kusten moet, mijns inziens, het beheer van de zeeën en oceanen worden overgedragen aan een internationale instelling. Deze nieuwe instelling, die best onder VN-vlag vaart, moet werk maken van het natuurbeheer, de regelgeving inzake exploitatievergunningen en veiligheidsvoorschriften en de opleiding van kapiteins. Zij moet eveneens toezicht houden op de mogelijke verontreiniging, moet een verbaliserende bevoegdheid krijgen en overtreders voor een internationaal gerechtshof kunnen dagen. Een van de grote pijnpunten in de wetgeving inzake de bescherming van het mariene milieu is immers de sterke afhankelijkheid van de "vlagstaat".

De oprichting van een dergelijke instelling klinkt wellicht utopisch. De utopieën van gisteren zijn echter de hedendaagse werkelijkheid. Ludo Abicht parafraserend kan men zeggen dat een politicus een concrete utopist moet durven zijn.

Zolang deze problematiek vanuit de "heilige" nationale soevereiniteit wordt behandeld, zal een definitieve oplossing uitblijven.

Het voorliggend wetsontwerp gaat niet zo ver en beperkt zich tot de op dit ogenblik geldende regels van het internationaal recht. Wij mogen echter niet aan struisvogelpolitiek doen en moeten durven nadenken over de toekomst van het mariene milieu.

De zeeën en de oceanen zijn, mijns inziens, een gemeenschappelijk erfgoed waarmee zorgzaam moet worden omgegaan.

Het beheer ervan overlaten aan elkaar beconcurrerende nationale economieën en multinationale bedrijven zal onvermijdelijk tot een catastrofe leiden.

Ik wil nu ingaan op de stand van zaken aangaande het zeerecht in ons land.

Over de omzetting van internationale akkoorden inzake zeerecht in Belgische regelgeving herhaal ik mijn voorstel om een compilatie te maken van al de internationale akkoorden ter zake en hun omzetting in Belgisch recht.

Het zeerecht is grotendeels tot stand gekomen binnen de Verenigde Naties. Als geheugensteuntje citeer ik het beginsel 7 van de Verklaring van Stockholm van 1972: "Staten zullen alle mogelijke stappen doen om vervuiling van de zeeën te voorkomen door stoffen die nadeel kunnen berokkenen aan de menselijke gezondheid, levende rijkdommen kunnen deren, natuurschoon kunnen beschadigen of die andere gewettigde gebruiken van de zee kunnen bemoeilijken".

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik geef een overzicht van een aantal belangrijke internationale verdragen en protocollen en de daarbijkomende toestand inzake ratificatie en uitvoering in België.

Ten eerste, het Verdrag van Londen ter voorkoming van mariene verontreiniging door schepen van 2 november 1973 en het bijhorende protocol van 1978, kortweg Marpol genaamd. Deze internationale akkoorden werden door ons land pas goedgekeurd bij wet van 17 januari 1984, dus meer dan 10 jaar later. Bovendien werden bij de ratificatie drie bijlagen voorlopig niet aanvaard; één bijlage is nog steeds niet aanvaard. Mag ik aan de minister vragen waarom ons land bijlage IV van het Marpol-verdrag nog niet heeft geratificeerd?

Ten tweede, de uitvoering van Marpol is na meer dan twintig jaar nog steeds niet voltooid. Dit is nu aan de orde. Pas nu worden die belangrijke Marpol-bepalingen inzake het verbod tot lozen van schadelijke stoffen, technische vereisten waaraan schepen moeten voldoen, enzovoort, in onze wetgeving expliciet opgenomen. Zonder overdrijven kan worden gezegd dat twintig jaar na datum toch een wezenlijk lange termijn is. Dit betekent ook dat wij inzake de bestraffing van olielozingen in onze territoriale wateren zijn aangewezen op de wet van 4 juli 1962,

met een maximale strafmaat van 1,25 miljoen frank, een belachelijk lage boete en helemaal geen aansporing om vervuiling te voorkomen. Inderdaad, het is bijna rendabel, boete inbegrepen, om een sluiklozing te doen. In voorliggend wetsontwerp is een zware verhoging van de strafmaat voorzien, maar ik zal aantonen dat met een dergelijke verhoging de zaak nog niet rond is.

Ten derde, het protocol van Londen van 2 juli 1973 bij het Interventieverdrag werd goedgekeurd bij wet van 28 oktober 1982, dus negen jaar later.

Ten vierde, het Verdrag van Brussel inzake de burgerlijke aansprakelijkheid voor schade door olie van 29 november 1969 werd goedgekeurd bij wet van 20 juli 1976, dus zeven jaar later.

Ten vijfde, het Verdrag van Brussel van 18 december 1971 inzake de oprichting van een internationaal fonds voor schadevergoeding voor verontreiniging door olie en het bijhorende protocol van Londen van 19 november 1976, werden goedgekeurd bij wet van 6 augustus 1993, dus een twintigtal jaren later.

Ten zesde, er is ook het zeer belangrijke Zeerechtverdrag van 1982. Dit verdrag is op 16 november 1994 in werking getreden. Na dertien jaar is het door ons land nog steeds niet geratificeerd en bij mijn weten is er nog geen voorontwerp van wet ter goedkeuring van het verdrag. Ik wil er de collega's op wijzen dat ons land zich in 1982 bij de stemming onthield. Mijnheer de minister, mag ik u dan ook vragen of de regering achter dit verdrag staat. Zoals blijkt uit de memorie van toelichting en ook uit de verantwoording van de amendementen heeft het Zeerechtverdrag van 1982 veel te maken met de Marpol-wetgeving. Dit verdrag heeft ook belangrijke consequenties voor de uitvoering van voorliggend wetsontwerp.

Het minste dat kan worden gezegd - en dit geldt ook voor wetsontwerp dat wij vandaag bespreken - is dat ons land de feiten achterna houdt. Men verwaarloost op een schandelijke manier het internationaal zeerecht. Dit is weliswaar de politieke verantwoordelijkheid van de verschillende regeringen van de laatste decennia en ook van deze regering. Mijnheer de minister, ik geef toe dat u niet alleen bevoegd bent voor deze materie, maar ik spreek u aan als vertegenwoordiger van de regering.

Hopelijk grijpt men niet naar excuses zoals onvoldoende middelen, de complexiteit van de materie of de staatshervorming om deze toestand te rechtvaardigen. In dat verband verwijst ik trouwens naar het Gatt-akkoord, een

bijzonder belangrijk internationaal verdrag dat veel verder gaat dan alle verdragen inzake leefmilieu, maar desondanks aan een zeer hoog tempo door de Belgische assemblees wordt gejaagd. Dit bewijst wel dat diligent zijn mogelijk is, maar ja, het Gatt-akkoord bevordert de economie en laat nog meer scheepjes over de zeeën varen. En dat is duidelijk van prioritaire aard.

Naast de juridische kant die ik daarnet toelichtte, zal ik thans wat dieper ingaan op het beleid van onze regering inzake het mariene milieu. Vanaf de laaglaagwaterlijn behoort het mariene milieu tot de federale bevoegdheid en verschillende ministers en administraties zijn hierbij betrokken. De belangrijkste zijn de volgende: de minister van Leefmilieu en Volksgezondheid met onder meer de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee, de minister van Landbouw bevoegd inzake zeevisserij en die tevens een belangrijke rol speelt op het vlak van de natuur, de minister van Verkeerswezen inzake scheepvaart, de minister van Economische Zaken inzake de winning van mineralen samen met de minister van Leefmilieu, inzake produktbeleid, de minister van Binnenlandse Zaken wat rampenplanning betreft en de minister van Defensie op het vlak van de visserijwacht.

De materie is aldus verdeeld over verschillende ministers en administraties en het minste wat men kan zeggen is dat sommigen van de betrokken ministers hun bevoegdheid slecht invullen. Zo is de minister van Landbouw bevoegd voor het natuurbehoud, maar gebeurt er op dat vlak nauwelijks iets. Senator Michiel Maertens hield reeds heel wat betogen in die zin en terecht. Zo wordt er bijvoorbeeld nog steeds geen beleid ontwikkeld rond de Vlaamse Banken dat een zeer waardevol natuurgebied is met een enorme potentie voor onze kuststreek. In Agenda 21, die nochtans zou worden uitgevoerd, werd een belangrijk hoofdstuk gewijd aan integraal kustzonebeheer. Ons land zou daarvan werk moeten maken. Het *World Wildlife Fund* werkte een model uit en wetenschappers staan klaar om input te leveren, doch er is geen beweging. Er bestaat zelfs geen wettelijk kader voor een integraal kustzonebeheer in ons land.

Mijnheer de minister, uw collega voor Economische Zaken zou samen met u werk moeten maken van een produktbeleid, wat uiteraard van groot belang is inzake de verontreiniging van de zee.

De regering beloofde een kaderwet te ontwerpen inzake de produktnormen, maar wij wachten nog steeds. *(Onderbreking door minister Santkin)*

Mijnheer de minister, u zal begrijpen dat wij onmogelijk rekening kunnen houden met de wisselingen van portefeuilles.

Niet alleen heeft deze regering geen visie op het mariene milieu en voert zij op dat vlak een verkeerd beleid, maar bovendien vervult zij slecht haar opdrachten ter zake en doet zij niet wat haar bevoegdheden ter zake vereisen.

Er is bijvoorbeeld de vraag in hoevere deze verschillende bevoegdheden gecoördineerd worden. In het standaardwerk van professor Somers "Inleiding tot het internationale zee-recht" las ik dat er een "Interdepartementale Coördinatiecommissie" zou zijn.

Ik zou de minister willen vragen of die commissie bestaat, hoe dikwijls ze samenkomt, hoe ze werkt en welke de resultaten tot nog toe zijn. Een goedwerkende coördinatiecommissie is echter niet voldoende want bij ecologische problemen blijkt de bevoegdheidsversnippering telkens nadelig te zijn voor het leefmilieu. Administraties en besturen die zich bezighouden met milieu worden minder belangrijk geacht dan "harde" departementen zoals Economie en Buitenlandse Handel. Een minister van Leefmilieu is uiteraard nodig maar daarnaast is ook een minister van "Duurzame Ontwikkeling" nodig. Een land als Maleisië heeft reeds een minister van Duurzame Ontwikkeling, hier moet de discussie ter zake nog beginnen.

Onze minister van Begroting voert wat ik zou noemen een "horizontaal beleid"; hij is immers bevoegd voor de begrotingen van alle departementen. Op dezelfde manier zou een minister van Duurzame Ontwikkeling, die tevens vice-eerste minister moet zijn, het beleid van alle ministers moeten bekijken en evalueren vanuit een ecologische invalshoek. Is het landbouwbeleid wel duurzaam? Welke beleidslijnen moeten worden afgebroken, welke versterkt? Welke nieuwe beleidslijnen zijn er nodig? Dit is een heel andere opvatting en volgens mij is dit trouwens de enig haalbare. Het is een hopeloze strijd als wij in dit Parlement met 10 tot 20 jaar achterstand een wet ter bescherming van het marien milieu goedkeuren terwijl de uitvoering mank loopt, slechts enkele ambtenaren

hierbij worden betrokken en andere ministers een beleid voeren dat haaks staat op de milieuwetgeving. Dit lijkt mij een uitermate belangrijke discussie.

Ik wil even terugkomen op een punt dat ik reeds aansneed bij de goedkeuring van het Verdrag van 22 september 1992 inzake de bescherming van het marien milieu van de noordoostelijke Atlantische Oceaan. Een overheid die een stuk van haar bevoegdheden niet goed of slechts minimaal invult, loopt het risico haar legitimiteit en geloofwaardigheid te verliezen. Wat het beleid inzake de zee betreft, zit die kans er wel degelijk in. Als de regering inzake deze problematiek geen beleid ontwikkelt, zullen steeds meer mensen pleiten voor de regionalisering van de bevoegdheden inzake de Noordzee. In de commissie merkte mijn collega van Ecolo, de heer Dejonckheere, op dat de Noordzee eigenlijk begint in Aarlen. Als je het stroomgebied van onze rivieren en stromen bekijkt, heeft hij uiteraard gelijk. De Ecolo-Agalev-fractie pleit ervoor de bevoegdheden inzake de Noordzee op federaal niveau te houden maar dan moet dat beleid wel worden ingevuld. Er zijn nu reeds wetenschappers die zeggen dat men deze bevoegdheden omwille van effectiviteit en efficiëntie beter zou overhevelen naar het Vlaamse Gewest. Voor deze stelling zijn ook inhoudelijke argumenten. Onlangs beweerde An Cliquet van de Rijksuniversiteit Gent terecht dat de bevoegdheidsverdeling inzake de bescherming van het marien milieu een integraal kustzonebeheer bemoeilijkt omwille van de samenwerking tussen federale overheid en Vlaams Gewest.

Wat is bemoeilijken? Wij leven in een moeilijk land en wij moeten ermee leven. Dat is nog geen hinderpaal die een beleid echt onmogelijk maakt. Als de wil aanwezig is, lukt het wel. Trouwens, voornoemde juriste kwam ook niet tot het besluit dat het beter is de bevoegdheid over te dragen aan het Vlaamse Gewest, maar opteerde voor het uitwerken van een samenwerkingsakkoord om tot een oplossing te komen.

Collega's, het moet duidelijk worden gezegd dat, als deze regering het beleid inzake de Noordzee niet uitwerkt, wij op termijn nieuwe communautaire discussies zullen krijgen - tenzij dat de bedoeling is. Ik zit alvast niet te wachten op een discussie over de vraag of op de Belgica een Belgisch, dan wel een Vlaams vlaggetje moet wapperen. Dat is niet de grond van de zaak. Of het onderzoeksschip middelen heeft, hoeveel personeelsleden er zijn, binnen welk referentie- en beleidskader men werkt, daarover moet het gaan.

Ik wens nogmaals te verwijzen naar het antwoord dat toenmalig minister van Leefmilieu De Galan op 7 december 1993 aan senator Maertens gaf naar aanleiding van zijn interpellatie in verband met het Noordzeebeleid. Ik citeer: "Ik zal mij inspannen om vanaf januari volgend jaar - dus begin 1994 - een plan uit te werken met het oog op de bescherming van de Noordzee en dat aan de Milieuraad voor te leggen. Ook minister Bourgeois - en dat is niet onbelangrijk - heeft zijn medewerking beloofd". Dat is goed nieuws. Mijnheer de minister, ik zou graag vernemen waar men staat met dat plan, tenzij ik die vraag moet stellen aan uw collega van Landbouw. Ik veronderstel dat het per definitie een interministerieel plan is.

Mijnheer de minister, collega's, ik wens ook iets concreter in te gaan op het wetsontwerp zelf. Het Marpol-verdrag reglementeert het lozen of storten vanuit schepen van schadelijke stoffen, schadelijk verpakte stoffen, huishoudelijke afvalstoffen. Het bestrijkt zowel operationele als accidentele lozingen. Marpol bevat voorschriften inzake de scheepsconstructie. Het wetsontwerp bevat ook belangrijke bepalingen inzake de verplichtingen van de kapiteins, het toezicht en de controle, zoals u omstandig in het verslag kunt lezen.

Het wetsontwerp is een kaderwet. Ik begrijp dat het in deze aangelegenheid moeilijk anders kan, maar men vraagt toch een groot vertrouwen van het Parlement. In de Commissie vroeg ik de minister of hij ons een inzicht kon geven in de uitvoeringsbesluiten, alleen al wat de timing betreft. Ik kreeg hierop geen antwoord en wens de minister aan mijn vraag te herinneren. Ik doe trouwens opmerken dat het wetsontwerp reeds op 30 maart 1994 werd ingediend, maar blijkbaar zijn de voorzitters van de betrokken commissies weinig begaan met deze problematiek. Pas kort geleden kwam het op hun agenda.

De besprekingen in onze commissie waren mijns inziens niet van hoog niveau en op een aantal vragen werd niet of onvoldoende geantwoord. Ik hoop dat dit hier wordt rechtgezet.

Om in schoonheid af te ronden was de meerderheid nog maar eens niet in aantal om te stemmen. Onze fractie heeft in het verleden dikwijls de meerderheid ondersteund bij de stemmingen, zelfs bij begrotingen, omdat zij niet in aantal was. Welnu, ik zal mijn best doen om ervoor te zorgen dat dit niet meer gebeurt. Mijnheer de minister, ik weet dat het uw schuld niet is, maar

het mag eens worden gezegd dat een aantal leden van de betrokken commissies - vooral van de meerderheid - er nooit of bijna nooit zijn.

Mijn eerste vraag is waarom dit wetsontwerp pas nu in het Parlement ter bespreking voorligt. Het gaat om een verdrag dat 22 jaar oud is en het wetsontwerp werd uitgewerkt vanaf 1987. Gedurende acht jaar is eraan gewerkt. Men had het advies van de Raad van State nodig. Ik kan mij echter moeilijk inbeelden dat dit de reden is waarom het zo lang heeft moeten duren.

Het wetsontwerp is niet van toepassing op oorlogsschepen of andere schepen in eigendom of in het beheer van een Staat. Dit staat zo genoteerd in het Marpol-verdrag. Het komt nog voor in het internationaal zeerecht. Ik betreur dit. De overheid zou precies het goede voorbeeld moeten geven.

De heer De Mol heeft in de commissie verschillende amendementen ingediend, die het oorspronkelijke wetsontwerp sterk hebben verbeterd. Ik denk vooral aan het uitbreiden van het gebied tot de exclusieve economische zone, als die wordt ingesteld. De heer De Mol heeft dit zeer gemotiveerd en uitgebreid toegelicht. Ik zal dit niet herhalen. Ik wil hier wel wijzen op het antwoord van de minister op een schriftelijke vraag van de heer Cuyvers over de sluiklozingen voor onze kust. Het blijkt dat de Beheerseenheid Mathematisch Model Noordzee in de periode van januari 1989 tot eind 1993 elf lozingen heeft gerapporteerd, waardoor een verdacht schip werd geïdentificeerd. Slechts in één geval ging het om een lozing in de Belgische territoriale wateren. De andere lozingen gebeurden buiten de Belgische territoriale wateren. De dossiers inzake lozingen in de internationale wateren worden doorgestuurd naar de vlaggestaten van de schepene. Meestal krijgt men geen antwoord.

Als ons land een exclusief economische zone zou instellen, dan zou het werkveld van deze wettekst enorm vergroten. Nu hebben we zeer zware straffen maar ze slaan enkel op lozingen in de territoriale zone, een beperkte strook langs onze kust. Mijnheer de minister, ik wijs er nogmaals op dat we deze EEZ moeten afbakenen als we effectief werk willen maken van de bestrijding van de verontreiniging. Dit moet uiteraard liefst na een parlementair debat gebeuren zodat we duidelijkheid hebben over wat we juist willen doen in die EEZ.

Dit wetsontwerp voorziet ook in de mogelijkheid om schepen die in overtreding zijn aan de ketting te

leggen. Mijnheer de minister, kon dat momenteel al, eventueel op basis van het verdrag zelf? Wordt dit reeds toegepast? Het is een goede zaak dat de strafmaat sterk wordt opgetrokken want ze is momenteel belachelijk klein. Ik wijs erop dat de toelichting inzake de gerechtelijke opdecimen niet klopt. Ik heb dat reeds in de commissie gezegd maar dit kwam niet voor in het verslag.

Artikel 14 handelt over de toezichts mogelijkheden van de bevoegde ambtenaren. Er was een amendement van de heer Vandendriessche dat tot doel had deze ambtenaren ook de mogelijkheid te geven om een schip te bevelen snelheid te minderen en de vaart te stoppen zodat men aan boord kan gaan om controles uit te voeren. Dit is uiteraard noodzakelijk. Men kan vanuit een vliegtuig controleren, wat trouwens bij slecht weer al moeilijk wordt, maar er is ook een schip nodig om ter plekke te vervuilers achterna te gaan. In de commissie hoorden we echter dat de daarvoor benodigde 250 miljoen frank er niet is. Dat is een uitspraak van de regering van een van de tien rijkste landen ter wereld. De controle van deze wettelijke bepalingen kan in de praktijk moeilijk worden uitgevoerd. We weten nochtans allemaal dat controle de achillespees is van vele wetten. De regering wil geen controleschip voor de inspectie aanschaffen. Het is bijzonder erg dat die mogelijkheid niet wordt voorzien. Ik heb het amendement opnieuw ingediend en ik hoop dat men het morgen alsnog zal aannemen.

Mijn laatste bemerking bij dit wetsontwerp gaat over het amendement van collega De Mol met de bedoeling een nieuw begrotingsfonds op te richten dat we zullen stijven met 20 percent van de boetes die bij overtredingen worden opgelegd. Dit amendement werd aangenomen maar ik was er minder gelukkig mee. Als er rederijen of schepen beboet worden, dan zal 20 percent van het bedrag van de boetes automatisch naar een nieuw begrotingsfonds gaan. Dit nieuwe begrotingsfonds kan ook met andere middelen worden gestijfd en ik twijfel er niet aan dat de gelden zullen worden gebruikt voor het beheer van de zee en het leefmilieu. Collega's, waar gaan we naartoe als we morgen in alle wetten opnemen dat een deel van de boetes naar een specifiek fonds gaat? Zo geven we toe dat deze materie niet belangrijk is en dat we er geen of niet genoeg geld aan willen besteden. Men scharrelt dan enkel via een achterpoortje wat centen bij elkaar. Deze materie verdient extra middelen, maar die moeten er op een zuiver begrotingstechnische manier komen.

Volgens mij is dit een onfrisse techniek. Mijnheer de minister, het zou best kunnen dat de Senaat precies dit punt zal schrappen en het ontwerp naar de Kamer zal terugsturen.

Dit ontwerp past in een achterhaalde visie op het leefmilieu, een visie die een echte duurzame ontwikkeling hypothekeert. Vandaag zou de discussie moeten gaan over de concepten "bezit" en "nationale soevereiniteit" tegenover "patrimonium" of "internationaal erfgoed".

De regering, net als de voorgaande, heeft eigenlijk geen beleid inzake de zee. Het blijft wachten op het meest elementaire, een beleidsbrief inzake deze materie. Net als bij andere internationale akkoorden komt de uitvoeringswet van het Marpol-verdrag met vele jaren vertraging.

Het wetsontwerp zelf past binnen het Marpol-verdrag dat wij op één bijlage na hebben geratificeerd. In die zin is er niet zoveel op het wetsontwerp op te merken. De zware strafmaat en de nieuwe bepalingen inzake toezicht zijn uiteraard een goede zaak. Het is echter jammer dat de inspectie niet voldoende middelen worden gegeven, in casu een controleschip. Ik hoop dat mijn amendement ter zake alsnog wordt goedgekeurd.

Mijnheer de voorzitter, ik ben bewust uitvoerig stilgestaan bij dit wetsontwerp en heb daarbij niet zozeer de nadruk gelegd op de technische kant van de tekst, dan wel op de fundamentele discussie over het mariene milieu. Voor de Agalev-fractie is het mariene milieu immers bijzonder belangrijk. Ik hoop dat ik argumenten heb aangereikt om ook de minister daarvan te overtuigen.

De voorzitter: De heer De Mol heeft het woord.

De heer De Mol (SP): Mijnheer de voorzitter, ik zal zeker niet het mij toegestane uur spreektijd volpraten. Ik meende dat in commissie aan de teksten een uitgebreide bespreking was gewijd. Misschien heeft de kritiek in dat verband van de heer Barbé ook te maken met het feit dat niet al te veel leden aanwezig waren en dat de aanwezigen niet al te actief de werkzaamheden hebben gevolgd. Dat is dan voor hun rekening.

Ik betreur overigens, nu men de mond vol heeft van de herwaardering van de rol van de rapporteur, dat de beide voor dit ontwerp benoemde rapporteurs toevallig afwezig zijn. Dat degenen die

zich wel kandidaat stellen om verslag uit te brengen, bij de bespreking in plenaire vergadering niet aanwezig zijn, toont hun gebrek aan belangstelling aan.

Ik kom nu tot mijn beschouwingen over onderhavige teksten. Ik ga gedeeltelijk akkoord met de filosofische benadering van de heer Barbé. Vraag is evenwel of dit debat nu wel moet worden gevoerd. Immers, het internationaal publiekrecht ontstond eertijds als gevolg van gewoonterecht, nu verdragsrecht. Hoe men dat ook draait of keert, dat is een langzaam draaiende molen. Vóór men hierin beweging brengt, gaat hier heel wat tijd overheen, precies omdat heel wat verdragsstaten betrokken zijn.

Ik ben dus van mening dat een ruimer filosofisch debat wenselijk is, maar hier moeilijk kan worden georganiseerd.

Voorts vind ik het zeer jammer dat men de ratificatiewet van 17 januari 1984 pas nu uitvoert, met zowel voor- als nadelen als gevolg. Een van de voordelen bestaat er bij voorbeeld in dat wij intussen een ruimere interpretatie geven aan het gebied waarop men rechtsmacht kan uitoefenen, vooral sinds de uitspraak van het Internationaal Rechtshof van 1984 in de zaak van de Golf van Maine, waardoor de ruimte werd geschapen om het begrip "exclusieve economische zone" in het verdragsrecht van toepassing te maken.

Men kan verder nog betreuren dat het zo lang duurt eer de Belgische regering in staat is een verdrag uit te voeren. Daar is slechts één lichtpunt aan, namelijk dat wij hierdoor in staat worden gesteld een meer uitvoerige interpretatie te geven aan de Marpol-conventie. Dit wetsontwerp sloot aan bij het wetsontwerp dat door collega Vande Lanotte werd ingediend op 21 december 1992 en dat voor de eerste maal werd behandeld in maart 1994, mee door het indienen van dit wetsontwerp.

Een door de heer Barbé als belangrijk aangestipt punt heb ik in de commissie behandeld middels het indienen van amendementen op twee punten. Een eerste punt betrof het uitbreiden van de rechtsmacht, wat mij een goede zaak lijkt. Daartoe zijn echter nog bijkomende elementen noodzakelijk. Meer voor discussie vatbaar is de oprichting via amendering van een Fonds voor het Leefmilieu. Het eerste punt werd door mij in de commissie uitgebreid juridisch onderbouwd, niet alleen waar het Marpol betreft, maar ook inzake het zeerechtenverdrag uit 1982 en andere internationale verdragen, zodat er thans op het vlak van rechtsmacht en van het begrip "exclusieve economische zone"

bijna een consensus bestaat. Mogelijkheden hiertoe waren reeds aanwezig, maar de motivering om daartoe over te gaan lag moeilijker: de internationale bepalingen inzake de visserijwateren zorgden daarvoor. Voor de juridische motivatie verwijs ik naar het verslag, dat daarvan uitgebreid melding maakt. Ik zou de rapporteurs daarvoor willen feliciteren; echter, gezien hun afwezigheid lijkt mij dit niet noodzakelijk.

Mijnheer de minister, ik heb nog wel een vraag. De optie voor de "exclusieve economische zone" hangt eigenlijk niet af van de afbakening ervan, maar wel van de afkondiging ervan. Ik sta erop dat u, samen met de minister voor Buitenlandse Zaken, de procedure zou starten voor afkondiging van de "exclusieve economische zone". Indien dit niet gebeurt, heeft deze wijziging van de wet niet veel waarde.

De commissie ging bijna unaniem akkoord met alle amendementen inzake de exclusieve zone en inzake het Fonds, al waren er voor dit laatste wel enkele onthoudingen. Ik blijf het belang van het amendement over dit Fonds verdedigen, al kan ik aanvaarden dat er in feite andere middelen zouden moeten zijn. Men moet echter vertrekken van de vaststelling dat die er nu echter niet zijn of om welke reden dan ook niet kunnen worden vrijgemaakt. Het lijkt mij in dat geval zinvol niet langs de zijlijn te blijven staan en wel te zoeken naar een mogelijkheid dergelijk Fonds te creëren ten voordele van het leefmilieu. Dat zijn de basiselementen die ik bij amendering heb ingediend en waarover een ruime consensus bestond. Ik weet wel dat niet alle meningsverschillen konden worden uitgepraat, maar de argumentatie ligt voor de hand: wij kunnen niet blijven wachten, maar hebben nood aan een middel dat niet enkel kan leiden tot beter optreden van en bestaande door de betreffende diensten, maar ook tot het creëren van fondsen die andere aspecten van het leefmilieu betreffen. Het voorgestelde Fonds kan immers ook worden aangewend op andere vlakken van het leefmilieu.

Le **président**: La parole est au ministre.

M. **Santkin**, ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement: Monsieur le président, chers collègues, monsieur Barbé, je vous remercie d'être parmi mes interlocuteurs les plus assidus, surtout parmi ceux qui ont des choses à dire et qui essaient d'engager un dialogue constructif. Reconnaissez que j'essaie humblement de les rencontrer.

Monsieur Barbé, vous avez entamé votre discours par une réflexion philosophique. Ce n'est peut-être pas la matière qui s'y prête le mieux mais je respecte votre choix. Cela m'amène à faire référence à quelques considérations philosophiques qui ont été évoquées par certains de mes illustres prédécesseurs et à dire d'abord comme Jaurès: "Tendre, tendre vers l'idéal". ensuite, et M. le président de la Chambre me comprendra, "A chaque jour suffit sa peine et paix sur la terre aux hommes de bonne volonté. Et le septième jour, le Seigneur s'est reposé". Enfin j'ajouterai une considération qui m'est plus proche, comme on aime à le rappeler de temps en temps chez nous, surtout ces derniers temps: "Du passé faisons table rase".

Vous avez dit que ce projet avait pris un certain temps. C'est vrai, il est en gestation depuis 1987. Chaque fois qu'on a osé l'évoquer dans ce parlement, monsieur Barbé, le gouvernement est tombé. Jusqu'à présent il n'a pas l'air de tomber, en tout cas pas à ce sujet, et j'espère que ce n'est pas ceci qui va l'ébranler outre mesure.

Cela dit, vous avouerez que ce projet a le mérite d'exister. Je ne vais discuter ici, monsieur Barbé, de la présence ou de l'absence en commission, ce n'est pas mon rôle. Lorsque moi j'étais commissaire dans un certain nombre d'assemblées, en particulier dans la commission des Affaires sociales, j'ai toujours essayé d'être présent lorsqu'il fallait l'être. C'est une discipline personnelle, je n'en dirai pas plus.

En ce qui concerne les travaux qui ont été menés par les deux commissions réunies, Santé publique et Infrastructure, je signale, comme le rapport l'indique très justement, que ce projet a été approuvé à l'unanimité. Je salue à nouveau si besoin est, bien que les principaux intéressés ne soient pas présents, que des membres éminents de l'opposition sont restés présents et ont voté ce projet après avoir participé au débat comme n'importe quel autre commissaire de ces deux commissions réunies.

Nous avons eu, comme l'a rappelé très justement M. De Mol, un dialogue le plus franc et le plus concret possible. Certes, monsieur Barbé, certaines questions restent "pendantes", en particulier en matière judiciaire, non pas parce que l'on ne veut pas y répondre mais parce qu'il manque encore des éléments pour le faire.

La zone économique exclusive est un problème de fond. Je ne crois pas l'avoir écarté lors de notre discussion. La commission a d'ailleurs eu droit à un

petit exposé introductif de la part de votre serviteur mais également de M. Barbé et de M. De Mol qui est, avec d'autres, un des commissaires possédant le mieux cette matière. Son exposé était techniquement et politiquement assez complet.

En ce qui concerne la définition de la zone économique exclusive nous avons accepté un amendement, vous l'avez fort justement rappelé, extrêmement important déposé par M. De Mol, amendement qui ne répond pas fondamentalement à la problématique que vous avez soulevée mais qui permettra en tout cas, prochainement, lorsque les négociations seront terminées, de ne pas devoir à nouveau légiférer. C'est donc une passerelle qui nous permettra de gagner du temps.

Je n'ai pas l'habitude de renvoyer les questions aux collègues d'autres départements, voire d'autres niveaux de pouvoir. Il est cependant clair que ce dossier concerne d'autres secteurs. Lorsqu'on parle de zone territoriale, cette problématique relève fondamentalement des compétences du département des Relations internationales.

Comme je l'ai déjà dit en commission, la négociation est entamée - on n'a pas attendu le travail en commission pour le faire - en particulier avec les Pays-Bas. Il s'agit d'une affaire difficile comme souvent en matière de relations internationales. J'ose croire, connaissant ceux qui sont chargés de le faire, qu'ils mèneront cette discussion à bien.

En tout cas, au niveau de notre compétence, nous avons voulu gagner du temps en acceptant, entre autres, cet amendement de M. De Mol qui s'est répercuté à travers les différents articles du projet qui portaient sur cette matière. Nous avons accepté aussi d'autres amendements en vue d'améliorer le texte.

Il est clair que les différents amendements qui ont été acceptés par la commission améliorent véritablement le texte de ce projet de loi.

La législation traduit dans des textes de grands engagements appuyés sur des principes fondamentaux. Que d'aucuns ne partagent pas ces principes, c'est le jeu de la démocratie mais lorsqu'il s'agit d'un projet d'intérêt général, à l'instar de ceux relatifs à l'environnement, il faut l'assortir de sanctions, sans quoi on prêche dans le désert.

Vous estimez, monsieur Barbé, que les peines sont insuffisantes. Je voudrais préciser deux choses.

Tout d'abord, nous avons traduit dans les textes ce que l'on fait habituellement, c'est-à-dire reprendre les peines

de base. Dans l'absolu, en chiffres nominaux, cela paraît faible. Je ne vous fais pas l'injure de vous rappeler que les décimes y sont appliqués automatiquement. Ceci signifie que la fourchette des peines se situe entre 50 et 100 millions. Vous avouerez que ce n'est pas dérisoire. Donc, je tiens à le dire de façon très nette : certains chiffres apparaissant dans le texte sont, comme dans toutes les autres législations, les chiffres de base auxquels on doit appliquer les décimes dont je viens de parler.

Par ailleurs, il est exact que les conventions internationales prennent beaucoup de temps pour être ratifiées à notre niveau et par conséquent, pour être d'application. Vous connaissez toutes les procédures et la réforme des institutions qu'une majorité de parlementaires ont votée. Je suis parmi eux et ne remettrai donc pas en question ce que j'ai voté. Je n'ai pas l'habitude de remettre en question ce que j'ai considéré comme important le jour précédent. Je ne suis d'ailleurs pas le seul dans cette Assemblée sinon il n'y aurait pas eu de réforme des institutions. Cela signifie que la ratification de ces textes ne peut avoir lieu - cela me semble très démocratique - sans discussion préalable dans d'autres assemblées que les nôtres, ce qui allonge d'autant la procédure. Je suis d'accord avec vous pour affirmer que celle-ci prend trop de temps. Il faudrait comme dans d'autres matières que je ne citerai pas, avoir la volonté de faire avancer rapidement les choses. Il y a moyen de le faire.

Donc, je plaide avec vous pour que l'on consacre juste le temps nécessaire à l'examen des textes législatifs prochains, en fonction de l'intérêt qu'ils présentent.

Monsieur Barbé, vous constatez du retard et une absence de politique. Permettez-moi de rappeler très schématiquement et de façon très concrète ce qui a été fait. Tout à l'heure je vous ai demandé de nous accorder du temps.

On aurait pu aller plus vite, je vous le concède. Mais j'assume ma responsabilité. J'ouvre d'ailleurs une parenthèse : "Ici et maintenant", disait François Mitterrand, pour lequel j'ai à la fois du respect et de l'admiration. Il a lancé l'idée d'un gouvernement mondial en matière d'environnement. Je suis tout prêt à discuter de cela, en toute humilité. Dans des matières comme celle-là, si on veut dépasser les nationalismes obtus, c'est une idée à creuser. Je referme la parenthèse.

Je suis titulaire du département et je m'inscris dans la continuité de mes prédécesseurs. J'essaie d'honorer les engagements auxquels ils ont souscrit et, dans la mesure du possible, je tente d'y apporter une note un peu plus personnelle.

En ce qui concerne le plan annoncé par mon prédécesseur, je vais rappeler quatre points qui sont incontestablement d'application.

1. La prévention. Monsieur Barbé, la conférence sur la Mer du Nord se tiendra au mois de juin 1995 et elle est sérieusement préparée. Un groupe de travail s'en occupe soigneusement. J'ajoute, m'inscrivant à nouveau dans notre cadre institutionnel actuel, qu'il existe une coordination optimale avec les régions. Dans cette problématique, en matière portuaire, nous devons compter non seulement avec la prise de responsabilité des autorités concernées mais aussi, concrètement, avec leur intérêt budgétaire.

2. Le contrôle. Monsieur Barbé, vous semblez oublier la surveillance aérienne qui existe déjà depuis un certain temps et qui a été renforcée.

Personne, et certainement pas moi, n'a remis en question ce système qui a fait ses preuves. Vous savez aussi, car je l'ai annoncé lors de la discussion du budget, qu'il existe un "labo-container" opérationnel à bord du Belgica. Pour le moment, on réalise la phase d'automatisation de l'examen des résultats. On me dit, et j'ai toutes les raisons de le croire, qu'il sera opérationnel après les vacances.

3. L'intervention. Il ne suffit pas de surveiller, il faut également déceler les anomalies et intervenir avant qu'une catastrophe se produise. Un accord très concret a été passé avec deux firmes capables d'intervenir immédiatement si un déversement devait être détecté par notre surveillance aérienne.

4. La coordination. Dans le cadre des compétences des différentes instances, nous devons essayer d'assurer la coordination la plus efficace qui soit. En ce qui concerne les "Vlaamse banken", il semble que cela prenne un peu de temps du côté de la Région flamande. En tout cas, au niveau du département, non seulement on s'intéresse au problème mais on considère qu'il s'agit d'une zone de protection prioritaire. Les mesures qui s'imposent sont d'ores et déjà prises pour qu'elle soit considérée comme telle.

Voilà, monsieur le président, chers collègues, en particulier monsieur Barbé et monsieur De Mol, je

soulignerai encore le rôle constructif et compétent joué par M. De Mol au sein de la commission; un grand nombre d'amendements ont été adoptés.

Monsieur Barbé, je maintiens ma réponse à votre intervention - fort courtoise - sur les arguments que j'ai développés en commission à la suite du dépôt de vos amendements complémentaires: je ne demanderai pas de les accepter. Je suppose d'ailleurs que vous vous y attendiez.

En conclusion, je rappellerai deux points.

D'abord, ce projet - très technique - a le mérite d'exister. Au point de vue de l'organisation technique et des sanctions, il me semble "tenir la mer". Il reste néanmoins perfectible comme tout projet. Mais il existe. Vous avez critiqué, à juste titre, le délai important qu'il a fallu pour y parvenir; maintenant, il est devenu une réalité. Je me réjouis de son approbation à l'unanimité en commission, dépassant ainsi la majorité ponctuelle. J'espère qu'il obtiendra le même résultat dans cette assemblée.

Pour l'avenir, monsieur Barbé, je maintiens mes paroles d'introduction: un pays, de petite ou de grande dimension, ne doit plus avoir la prétention de résoudre seul des problèmes de cette dimension, tel l'environnement. Nous devons compter sur les conventions internationales qu'il convient de ratifier, c'est incontestable. Nous sommes des démocrates et il s'agit de passer par cette formule pour imposer nos règles élémentaires.

Souvenez-vous cependant de mes paroles concernant cette instance internationale: en ces matières, il me paraît intéressant d'élargir le débat et de viser à un consensus plus large, à travers d'autres procédures que celles que nous suivons jusqu'à présent.

Ma dernière réflexion sera d'ordre philosophique, monsieur Barbé. Vous comprendrez que, par mes origines, je ne sois pas un fervent défenseur du droit absolu de propriété. Je ne fais pas partie des propriétaires de génération en génération. Le peu que je posséderai définitivement à 65 ans, je le paie par mensualités, comme beaucoup. Mais j'y tiens un peu: cette petite propriété ne m'a pas été donnée, je l'aurai gagnée.

De voorzitter: De heer Barbé heeft het woord.

De heer **Barbé** (ECOLO-AGALEV): Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord. Toch wens ik bondig nog een paar beschouwingen te geven.

Ten eerste, ik verneem dat er een akkoord is met private firma's om twee schepen ter beschikking te stellen ter bestrijding van de verontreiniging, wat uiteraard een goede zaak is. Maar de vraag was of de ambtenaren, de administratie, over een inspectieschip beschikken - en dat is een ander aspect - om schepen die zouden vervuild hebben of kunnen vervuilen te doen stoppen ten einde hen te controleren. Dit element ontbreekt.

Het door mij ingediende amendement legt de wettelijke basis voor de uitvoering van dat soort controle.

Ten tweede, de goedkeuring van internationale akkoorden is stof voor een afzonderlijk debat. Ik verwijs naar een vrij recente studie, uitgevoerd door de VUB, waarvan het besluit is dat het uitblijven van het ratificeren van internationale verdragen niet uitsluitend te maken heeft met de staatshervorming maar ook met zowel de politieke wil - ik verwijs naar de Gatt-akkoorden die hier wel snel werden goedgekeurd - als met het gebrek aan wat de auteur de "europeanisering" van de administratie noemde. Dit betekent dat de aanwezigheid van ambtenaren in elk administratiebestuur die voortdurend het internationaal en Europees recht volgen, noodzakelijk is. Nu gebeurt het dat een hard werkende ambtenaar bij voorbeeld een goedgekeurde Europese verordening of richtlijn moet onderzoeken, maar geen kennis heeft van de voorgeschiedenis en bovendien heel weinig tijd heeft om het ontwerp-koninklijk besluit op te stellen, laat staan er de praktische modaliteiten van te bepalen, wat het uiteraard zeer moeilijk maakt om tijdig de internationale wetgeving te implementeren.

Bijgevolg is er zeker een verband met de werking van de administratie.

Wellicht kan de minister bevoegd voor Europese Zaken een specifiek initiatief nemen met betrekking tot alle Ministeries.

Ten derde, ik heb zeker niet gezegd dat de huidige bevoegde ambtenaren slecht of te weinig zouden werken. Ik meen dat er een kleine maar hard werkende kern bestaat. Het probleem situeert zich elders. Het situeert zich niet op administratief vlak, wel integendeel, het is een van de weinige besturen op federaal niveau die aan een informatie-verzoek binnen de week gevolg geeft, terwijl men bij sommige besturen maanden op een antwoord moet wachten. Dat is een pluim op hun hoed!

De regering, die een beleidskader voor de administratie moet scheppen, zou op zijn minst een- of tweemaal per jaar een

beleidsbrief moeten opstellen over "De zee". Daarin moet worden bepaald wat de regering wil voor "de zee", zowel inzake natuur, natuurlijke rijkdommen, als inzake veiligheid, verontreiniging en verkeer.

Dat is mijn kritiek op administratief vlak. Ik weet wel dat een versterking nog noodzakelijk is, maar het beleidsvlak moet door de regering worden ingevuld.

De voorzitter: De minister heeft het woord.

M. Santkin, ministre: Monsieur le président, je tiens à signaler à M. Barbé qu'en ce qui concerne la rapidité avec laquelle les conventions internationales sont ratifiées, je maintiens ce que j'ai dit. J'admets avec lui que ce genre de procédure prend beaucoup de temps, trop à mon avis en certaines matières.

En tant que membre du gouvernement, j'estime que lorsqu'un traité mérite une priorité absolue, la volonté politique doit aller dans ce sens. Des précédents ne concernant même pas le niveau international démontrent que lorsque cette volonté existe, le but peut être atteint. Je crois ne pas pouvoir être plus clair à ce sujet.

Quant aux moyens budgétaires, il ne peut être question de volonté mais bien de choix entre diverses priorités. Comme je l'ai dit en commission -vous l'avez rappelé en faisant allusion à l'amendement de M. Vandendriessche -, si, fondamentalement, nous pouvons soutenir cet amendement, le manque de moyens budgétaires nous impose d'y renoncer. Je rappelle en passant que pour répondre à ce vœu, 250 millions supplémentaires seraient nécessaires. Cette dépense ne peut être envisagée actuellement par mon département. Par conséquent, accepter un amendement quant au fond parce qu'on en admet le principe mais en sachant que le département ne pourra y faire face financièrement constitue pour moi une attitude hypocrite que je ne veux pas adopter.

J'ajoute que tout en n'étant pas un "homme de la mer", je ne considère pas les problèmes posés par la sauvegarde de la mer du Nord et des mers en général comme étant d'ordre secondaire. Je reconnais avec vous, monsieur Barbé, qu'un débat large et approfondi devrait avoir lieu à ce sujet, et peut-être nous faudrait-il dépasser les limites de nos instances parlementaires et ne pas viser le report du problème. Il faudrait au contraire que nous associions à notre cause un plus grand nombre d'instances de décision au-delà de nos frontières.

De **voorzitter** : De algemene bespreking is gesloten.

La discussion générale est close.

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan.

Nous passons à la discussion des articles.

- *Les articles 1 à 13 sont adoptés article par article.*

- *De artikelen 1 tot 13 worden artikel per artikel aangenomen.*

Op artikel 14 werd een amendement nr 19 oorspronkelijk ingediend door de heer Vandendriessche, voorgesteld door de heer Barbé.

A l'article 14 l'amendement n° 19 initialement déposé par M. Vandendriessche a été introduit par M. Barbé. (1387/2)

Quelqu'un demande-t-il la parole ?

Vraagt iemand het woord ?

De heer Barbé heeft het woord.

De heer **Barbé** (ECOLO-AGALEV) : Mijnheer de voorzitter, ik hoop dat al de leden dit amendement zullen goedkeuren.

De **voorzitter** : De stemming over het amendement en het artikel wordt aangehouden.

Le vote sur l'amendement et l'article est réservé.

- *Les articles 15 à 39 sont adoptés article par article.*

- *De artikelen 15 tot 39 worden artikel per artikel aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten. Over het aangehouden amendement en het artikel en over het geheel zal later worden gestemd.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'amendement et l'article réservés ainsi que sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

Aan de orde is de bespreking van het wetsvoorstel van de heer **L. Peeters** tot wijziging van artikel 46 en tot invoeging van een artikel 50bis in de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering (142/1 tot 5).

L'ordre du jour appelle l'examen de la proposition de loi de M. L. Peeters modifiant l'article 46 de la loi du 9 août 1963 instituant et organisant un

régime d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité et y insérant un article 50bis (142/1 à 5).

Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66, 3°)

De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66, 3°)

De bespreking is geopend. Vraagt iemand het woord ? (*Nee*)

De algemene bespreking is gesloten.

La discussion est ouverte. Quelqu'un demande-t-il la parole ? (*Non*)

La discussion générale est close.

Wij vatten de bespreking van het enige artikel aan.

Nous passons à l'examen de l'article unique.

Er werden geen amendementen ingediend. De bespreking is gesloten. Over het wetsontwerp zal later worden gestemd.

Aucun amendement n'a été déposé. La discussion est close. Le vote sur le projet de loi aura lieu ultérieurement.

Aan de orde is de bespreking van het wetsvoorstel van de heren **Eerdekens en Mayeur tot bestraffing van het betwisten, in twijfel trekken en ontkennen of het goedpraten van misdrijven tegen de mensheid en van oorlogsmisdrijven (557/1 tot 7).**

L'ordre du jour appelle l'examen de la proposition de loi de MM. Eerdekens et Mayeur tendant à réprimer la contestation, la remise en cause et la négation ou l'apologie des crimes contre l'humanité et des crimes de guerre (557/1 à 7).

Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 66, 3°)

De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 66, 3°)

De algemene bespreking is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer Landuyt heeft het woord.

De heer **Landuyt** (SP), rapporteur : Mijnheer de voorzitter, ik verwijs naar mijn schriftelijk verslag. Het mondelinge verslag zal dus zeer beknopt zijn. Toch wens ik nog enkele essentiële punten te beklemtonen.

U zult merken dat daar waar mijn verslag nog de oorspronkelijke titel draagt, het wetsvoorstel inmiddels een

andere titel heeft meegekregen. Dit is evenwel niet zonder belang. Het gaat dus niet meer over een wetsvoorstel tot bestraffing van het betwisten, in twijfel trekken en ontkennen of goedpraten van misdrijven tegen de mensheid en van oorlogsmisdrijven. De nieuwe titel wijst inderdaad op een verenging tot een wetsvoorstel tot bestraffing van het ontkennen, vergoelijken, rechtvaardigen of goedkeuren van de genocide die tijdens de tweede wereldoorlog door het Duitse nationaal-socialistische regime is gepleegd.

De wijziging van de titel verklaart wat er tussen de zittingen van 3 november 1993 en 18 januari 1995 van de commissie voor de Justitie is gebeurd. Er werd een debat gehouden, er werd nagedacht en, gelet op de gevoeligheid - en ik wijs erop dat elk lid van de commissie die gevoeligheid deelde - werd de materie inzake vrijheid van meningsuiting hier zeer beperkend aangepakt. Er werd gespecificeerd dat wij in onze Belgische rechtsstaat niet kunnen aanvaarden dat de feiten gepleegd door het Duitse nationaal-socialistische regime, waarvan er nog overlevenden zijn die letterlijk weten wat er is gebeurd, zouden worden vergoelikt, gerechtvaardigd of goedgekeurd.

Het is ook belangrijk te beklemtonen dat in de Nederlandstalige tekst van het artikel 1 wellicht een fout is geslopen nopens de vertaling, en juist op een van de meest gevoelige punten van deze materie. U zult merken dat in het artikel 1 van de Franse tekst - en het is vooral op basis van de Franse tekst dat de discussie in de commissie werd gevoerd - staat "*minimiser grossièrement*". In de gedrukte tekst staat als vertaling "op een beledigende wijze vergoelikt". Ik meen dat dit niet de correcte vertaling is van de Franse tekst. Bijgevolg zullen wij wellicht een technische correctie moeten aanbrengen. Een betere vertaling voor "*minimiser grossièrement*" zou zijn "schromelijk onderschatten". Tenzij een commissielid mij zou tegenspreken, meen ik dat dit de juiste betekenis is en het voorstel ook in die zin in de commissie werd goedgekeurd.

Wat meer bepaald mijn verslag betreft - en dit is niet zonder belang - zal u drie bijlagen vinden, met als bijlage I een stand van zaken betreffende revisionisme en negationisme in ons land en hoe men bepaalde verenigingen en geleerden kan situeren; bijlage II bevat een uitspraak van de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens inzake ongeveer eenzelfde tekst, die in de Oostenrijkse wetgeving is terug te vinden en die blijkbaar de toetsing van de rechten van de mens

heeft weerstaan. Dit alleen al bewijst op welke voorzichtige manier men in de commissie met dit wetsvoorstel is omgegaan, wetsvoorstel dat zelfs tot in de commissie de discussie heeft doen ontstaan tussen zij die het echt menen met de rechten en de vrijheden, en anderen die blijkbaar de revisionistische stellingen in de commissievergadering hebben verdedigd.

Ik verwijs hiervoor naar de tekst zelf.

Deze tekst werd uiteindelijk goedgekeurd, maar het spreekt bijna voor zich dat het geen unanieme goedkeuring was. Er was één aangekondigde onthouding.

Le président : La parole est à M. Cheron.

M. Cheron (ECOLO-AGALEV) : Monsieur le président, chers collègues, permettez-moi d'abord de remercier l'excellente prestation de M. le rapporteur.

Si je me félicite que l'on puisse aujourd'hui débattre et, je l'espère, adopter ce texte auquel nous sommes arrivés en commission, je me félicite surtout de la réflexion indispensable que nous nous sommes imposée. En effet, bien que co-signataires du texte initial qui était d'une autre portée, j'ai été, comme d'autres, interpellé par les critiques et les remarques formulées en particulier par un certain nombre d'historiens.

Il fallait se prononcer sur le fait de savoir s'il est opportun de confier au juge l'appréciation de l'événement historique. Qui écrit l'histoire ? Terrible question pour un parlementaire par ailleurs historien, c'est d'ailleurs le seul cumul autorisé par notre parti. Cette question pose les interrogations essentielles sur les liens entre la mémoire, l'histoire et la réalité d'aujourd'hui. Et surtout sur l'utilisation actuelle des faits du passé, voire de leur interprétation.

Il faut bien différencier deux choses : le discours sur l'histoire et le travail d'historien. Il est du devoir - c'est ce que j'appelle le discours sur l'histoire - de tout citoyen d'avoir un tel discours conçu au vu et au coeur du présent et de ses enjeux. Il est légitime, cinquante ans après, de poser des questions au passé sur la continuité, sur les analogies.

L'historien, lui, par sa démarche scientifique ne peut corroborer un discours sur l'histoire. Il doit tenir un discours d'histoire. Dans la mesure où il va insister sur les différences, les singularités, son propos aura tendance à être i. nocluste. La qualité d'historien est précisément cette distance critique.

L'histoire est en révision constante car elle est une recherche au même titre que la physique, mais cet attachement au "doute critique" n'a rien à voir avec le révisionnisme qui n'est ni une recherche scientifique, ni une recherche tout court, mais une thèse qui sert à justifier l'intention xénophobe.

Jamais l'historien ne pourra se servir de son travail pour justifier le présent ou pour préparer le futur de nos sociétés. C'est là toute la différence avec les révisionnistes. Ceux-ci admettent ainsi l'existence des camps, mais nient l'holocauste. Par un étrange retournement des valeurs, ils se disent victimes d'une injuste persécution. Et cette plainte trouve parfois un écho, de bonne foi.

Beaucoup de théories iconoclastes sont attirantes par nature. Il est vrai que sans audace de la pensée, on croirait toujours que la terre est plate. L'historien sait que l'histoire se réécrit sans cesse et qu'il faut toujours se méfier des mythes. Qui sait aujourd'hui encore avec suffisamment de précisions que l'image négative et tronquée du Moyen-Age, période considérée comme dégradante, violente,..., est due à ces quelques esprits de la Renaissance qui, en regardant le passé, se sont fait une telle image et à rien d'autre.

Récemment encore, l'image idyllique du plus jeune président des Etats-Unis, J.F. Kennedy, a été, à juste titre sans doute, ramenée aux dérivées les plus marquantes de la société américaine et qui allaient déboucher sur le Vietnam.

Voilà le point de départ, mais aussi d'arrivée des révisionnistes : pourquoi admettre sans débat l'existence du génocide perpétré par les nazis durant la seconde guerre mondiale ?

En tant que telle, cette idée n'est pas choquante. Elle l'est d'autant moins que des chercheurs scrupuleux l'ont menée à son terme et sont ainsi arrivés à la conclusion de la sinistre réalité de l'holocauste.

Citons l'ouvrage exemplaire de Jean-Claude Pressac sur "Les crématoires d'Auschwitz - La machinerie du meurtre de masse". L'auteur y établit les mécanismes de l'holocauste avec précision et minutie. Pourtant, en entamant ses recherches d'historien, Jean-Claude Pressac était assez sceptique à propos notamment des difficultés techniques auxquelles les nazis ont dû se heurter.

Pour les révisionnistes, ce ne sont pas des difficultés, mais des impossibilités qu'ils ont voulu démontrer. Et pendant trop longtemps, les historiens se sont

contentés de hausser les épaules et d'affirmer qu'au fond peu importait le *modus operandi*, il avait dû être possible puisque l'extermination avait eu lieu. Il est heureux que des historiens aient osé aller plus avant pour accréditer scientifiquement les témoignages des rescapés des camps.

Inutile de dire que les idées révisionnistes, qui exonèrent les nazis du plus terrible crime contre l'humanité jamais perpétré, plaisent fort à l'extrême-droite et se teintent volontiers d'antisémitisme. Mais on ne trouve pas que des nazillons déclarés dans les rangs des révisionnistes, lesquels se revendiquent du pluralisme et se posent en victimes des lois qui, dans certains pays, et peut-être bientôt chez nous, permettent la condamnation de leurs thèses... Des révisionnistes comme Faurisson ne sont pas des historiens. Ils font des discours sur l'histoire, discours avec intention xénophobe et antisémite, parfois couverte par un discours antisioniste, ce qui ajoute à l'écran de fumée. On va plus loin avec un Olivier Mathieu qui voit dans Hitler un génie poétique et dans le nazisme une démocratie. Là, le discours devient directement antisémite. Cela, c'est le type même du néonazi.

Parmi les révisionnistes, on découvre des "savants fous" - suivant l'expression de Jean Stengers - montant en épingle n'importe quel minuscule argument avec une logique apparente que les psychiatres connaissent bien : celle des paranoïaques.

Le révisionnisme qui prend forme à la fin des années 1970 est à mettre en parallèle avec l'émergence de la droite extrême. Celle-ci a essayé de construire un certain nombre d'arguments idéologiques qui évacuaient le passé nazi : exemple, le racisme cessait d'être biologique et on a élaboré une argumentation ethno-culturaliste. On a mis en évidence le droit à la différence légitimant ainsi une politique d'apartheid et d'exclusion. C'est ainsi qu'ont été peaufinés les arguments du discours d'extrême-droite lors de sa percée dans les années 1980 en France et plus tardivement en Belgique.

En se structurant, l'extrême-droite va donner une dimension politique au courant xénophobe.

Tout cela signifie que l'on ne peut pas voir dans l'histoire une simple continuité. L'histoire ne se répète jamais, elle bégaye peut-être, mais surtout on en tire toujours les leçons ou trop tard ou mal. Une vision passiste risque trop d'occulter ce qui est nouveau.

Le texte que nous soutenons aujourd'hui est une première réponse à des menaces précises que décrit très bien l'historien Maxime Steinberg : "Le discours d'exclusion, les opinions racistes ne sont jamais innocents car ils préparent le terrain pour d'autres actions".

Cette phrase résume bien l'état d'esprit des auteurs du texte en débat.

Mais il est important, en particulier au moment du cinquantième anniversaire de la libération des camps, d'initier des réflexions et des campagnes offensives pour lutter contre ce qui est plus dangereux encore que la négation, je veux parler de l'indifférence.

- **Président : M. Ducarme**, vice-président.

Comprendre le processus de la shoah peut éclairer sur les démarches actuelles et sur les tentations génocidaires présentes. Et cela, au moment où les discours d'exclusion basculent dans les discours d'anéantissement.

Les démocrates doivent prendre l'offensive pour bousculer cette indifférence. C'est le sens de ce que disait récemment encore Maxime Steinberg, que je cite : "Que faire pour que l'indifférence ne devienne plus criminelle ? Il y a eu quantité de films, de témoignages sur l'extermination. Mais si ces impressions successives ne sont pas accompagnées d'une conscience historique, il ne reste que des bribes de mémoire. Alors, il ne faut pas s'étonner qu'une mémoire à trous ne sache pas comprendre le présent. Voilà pourquoi des gens votant extrême-droite ne se rendent pas compte qu'ils votent pour un tel système. Il y a donc un problème de formation des professeurs, des juristes, des journalistes."

On le voit, Maxime Steinberg met le doigt sur une implication de toute la société et en priorité de l'école. Sa mission est essentielle. Elle doit être à la hauteur du défi que nous avons tous à relever.

Cette proposition de loi que nous allons voter demain, je l'espère, en séance plénière, se veut un premier pas. Mais ce n'est qu'un premier pas. Le défi demain, c'est de continuer et continuer encore à confondre cette indifférence qui est sans doute la menace la plus grande.

De **voorzitter** : Mevrouw Merckx-Van Goey heeft het woord.

Mevrouw **Merckx-Van Goey** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, collega's, jammer is dat ik moet vaststellen dat

wij het wetsvoorstel tot bestraffing van het betwisten, in twijfel trekken en ontkennen of het goedpraten van misdrijven tegen de mensheid en van oorlogsmisdrijven bespreken zonder dat een van de vertegenwoordigers van de regering hierbij aanwezig is.

Mijnheer de voorzitter, ik weet wel dat de minister van Justitie deelneemt aan de commissie voor de Justitie die thans vergadert, maar toch meen ik dat het opportuun is de minister ervan te verwittigen dat het debat over dit belangrijke wetsvoorstel aan de gang is. Is dat mogelijk, mijnheer de voorzitter ? *(De voorzitter knikt bevestigend.)*

Ik zal alvast mijn betoog aanvatten met een toelichting over het standpunt van mijn fractie met betrekking tot voornoemd wetsvoorstel.

Onze fractie zal dit wetsvoorstel goedkeuren. Zodra het voorstel wet wordt, sluit België zich immers aan bij de Europese traditie om ter zake, via een wetgevende ingreep, een signaal uit te zenden zoals reeds lang geleden gebeurde in Duitsland, Oostenrijk, Frankrijk, Griekenland, IJsland, Italië, Zwitserland en Nederland.

Het wetsvoorstel sluit aan bij een globaal debat over racisme, antisemitisme, uitsluiting en rasshaat en is geïnspireerd door de Franse wet van 13 juli 1990 "tendant à réprimer tout acte raciste, antisémite ou xénophobe" en door de Oostenrijkse wet van 1992 die gelijkaardige wijzigingen aanbracht in de wet van 8 mei 1945.

Het voorstel viseert vooral bepaalde uittalingen en publikaties uit revisionistische hoek, waarin de holocaust wordt geminimaliseerd of ontkend op basis van zogenaamde wetenschappelijke studies zoals bij voorbeeld het Leuchter-rapport, waarin men op een bedenkelijke, pseudo-wetenschappelijke wijze via scheikundige experimenten tracht aan te tonen dat in Auschwitz en Birkenau massale executies door middel van gas onmogelijk waren.

Vijftig jaar na de feiten blijft elke ontkenning of minimalisering van de nazi-praktijken in de concentratie- en uitroeiingskampen een kaakslag voor de talrijke slachtoffers. In de media werd het afschuwwekkende van de holocaust de voorbije dagen trouwens nogmaals onderstreept. De beelden uit de kampen, hoe gruwelijk ook, vormen een schrijnend, maar uniek historisch document, dat nooit uit het collectieve geheugen mag worden gewist.

Om die reden is de strafbaarstelling in het wetsvoorstel bewust beperkt gebleven tot "het ontkennen, op

beledigende wijze vergoelijken of pogen te rechtvaardigen of goedkeuren van de genocide die tijdens de tweede wereldoorlog door het Duitse nationaal-socialistische regime is gepleegd".

Mijnheer de voorzitter, wij onderschrijven het gevoel dat de planmatig georganiseerde uitroeiing van Joden en andere volkeren zoals die tijdens de tweede wereldoorlog gebeurde, een bijzonder historische betekenis heeft. De holocaust heeft de laagste instincten blootgelegd die in de mens kunnen besloten liggen en heeft aangetoond tot welke ontsporingen fascistische ideologieën kunnen leiden.

Toch beklemtonen wij dat de goedkeuring van dit wetsvoorstel geenszins een minimalisering of rechtvaardiging mag inhouden van andere historische gebeurtenissen, recente en minder recente, die misschien op minder grote schaal plaatsvonden, maar daarom niet minder ernstig en verwerpelijk zijn. In dat verband denk ik onder andere aan de wandaden van de Japanse troepen in het Verre Oosten tijdens de tweede wereldoorlog, aan het Stalinisme, aan de Koerden, aan Somalië en aan Ruanda. Jammer genoeg is dit slechts een greep uit een lange lijst.

Al zijn wij het volledig eens met de idee van het wetsvoorstel, toch betreuren wij enigszins dat geen rekening werd gehouden met het advies dat het Centrum voor Gelijke Kansen en Racismebestrijding uitbracht bij dit wetsvoorstel. Daarin wordt gepleit voor de aanpassing van de reeds bestaande en in 1994 aangepast, maar jammer genoeg weinig toegepaste wet Moureaux van 30 juli 1981, met name de antiracismewet. Op die manier zou, zoals blijkt uit bovengenoemd advies, vermeden worden dat een rechter wordt gedwongen zich uit te spreken over een historische waarheid of zich te mengen in een wetenschappelijk debat.

Enkel een beledigende, racistische houding ten aanzien van de nagedachtenis van miljoenen slachtoffers, die omwille van hun ras zijn gestorven, zou volgens het centrum aanleiding moeten geven tot een bestraffing. Op die manier kan men misplaatste discussies over de vrijheid van meningsuiting en de persvrijheid vermijden.

Het centrum vond het meer opportuun om in de wet van 1981 enerzijds een toevoeging op te nemen met betrekking tot het ontkennen, het "negationisme". De tekst zou als volgt kunnen luiden, ik citeer : "... is strafbaar, hij die een genocide op ernstige wijze ontkent, op

beledigende of op grove wijze vergoelikt of probeert te rechtvaardigen uit haat jegens de huidskleur, de afkomst, de nationale of etnische afstamming van een persoon of een groep." Anderzijds moet in artikel 1, tweede lid, een vijfde punt worden opgenomen met betrekking tot beledigingen op grond van ras en huidskleur.

Wij durven niettemin hopen dat het feit dat men in de commissie voor de Justitie heeft geopteerd voor een afzonderlijke bijzondere strafwet, de toepassing van deze wet niet zal hypothekeren. Het gaat immers om een strafwet en niet om een "symboolwet". Bovendien moet worden onderstreept dat een "bijzonder opzet" - het op grove wijze of schromelijk vergoelijken of onderschatten - noodzakelijk is om de kwalificatie "misdrijf" op basis van deze wet in aanmerking te nemen. Hoewel dit bijzonder opzet een zwaardere bewijslast impliceert, laat het toch toe de strafbaarstelling duidelijk af te lijnen en op die manier wordt het objectief en wetenschappelijk verantwoord historisch onderzoek niet in het gedrang gebracht. Het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding krijgt daarenboven de mogelijkheid om in rechte op te treden. Dit is alleen maar toe te juichen gezien het centrum vanuit zijn ervaring en kennis goed is geplaatst om eventuele juridische stappen te ondernemen.

Tot slot wensen wij te beklemtonen dat het bestrijden van het negationisme en het revisionisme via een ingreep in het strafrecht niet mag worden voorgesteld als *ultimum remedium*. Om te vermijden dat deze wet een omgekeerd effect krijgt - verbieden schept onvermijdelijk een taboe en taboes zijn voor sommigen aantrekkelijk - en door de aanhangers van revisionistische theorieën zal worden gebruikt om zichzelf van hun gelijk te overtuigen, moeten hun absurde en weersprekende redeneringen worden weerlegd door de enig juiste, historische weergave van de feiten. Het blijft een van de belangrijkste opdrachten van het geschiedenisonderwijs om de jongeren bewust te maken van de tragedies die zich hebben afgespeeld, niet alleen tijdens de tweede wereldoorlog maar gedurende heel de twintigste eeuw. Enkel via het blijvend beklemtonen van de ernst van wat gebeurde en de ontsporingen waartoe totalitaire regimes aanleiding geven, kunnen jongeren op verantwoorde wijze hun plaats in de geschiedenis inschatten en leren op kritische maar gezonde wijze een oordeel te vormen.

Le **président**: La parole est à M. Eerdekens.

M. **Eerdekens**, président du groupe PS: Monsieur le président, chers collègues, je suis persuadé que nous nous doterons demain d'un texte qui nous permettra de lutter efficacement contre ceux qui menacent notre démocratie.

Nous connaissons malheureusement depuis quelque temps une véritable banalisation de ces thèses qui, il y a 10 ans, n'auraient pas pu être exprimées car ceux qui les expriment aujourd'hui auraient eu, à l'époque, la pudeur de se taire.

Un des aspects que prennent de plus en plus souvent les propos extrémistes est celui de la négation, de la minimisation, voire de l'apologie des crimes contre l'humanité perpétrés par les nazis durant la seconde guerre mondiale.

C'est la raison pour laquelle M. Mayeur et moi-même, en nous inspirant d'une proposition de loi française similaire, avons déposé une proposition de loi afin de pouvoir incriminer pénalement la diffusion de ces thèses. A ce propos, je tiens à remercier les collègues de toutes les formations qui ont collaboré à l'adaptation du texte initial. Grâce au concours de toutes et de tous - et plus particulièrement de Mme Stengers -, l'ensemble des partis démocratiques représentés dans cette assemblée ont pu s'accorder sur un texte qui fasse l'unanimité.

Je désire plus particulièrement insister sur la constitutionnalité du texte qui vous est soumis et sur sa conformité aux principes garantis dans les conventions internationales de protection des droits de l'homme.

Comme j'ai eu l'occasion de le rappeler en commission, notre Constitution, en son article 19, dispose que la liberté de manifester ses opinions en toute matière est garantie, sauf la répression des délits commis à l'occasion de l'usage de cette liberté. Notre Constitution indique donc expressément que la liberté d'opinion ne revêt pas un caractère absolu mais qu'elle doit, au contraire, subir dans certains cas des restrictions dictées, soit par l'intérêt général, soit par la protection des droits et des libertés d'autrui.

C'est en vertu de ce principe que certaines manifestations de la pensée sont érigées en délits parce qu'elles portent atteinte à un intérêt supérieur ou à un intérêt privé dans l'hypothèse, par exemple, de la calomnie ou de la diffamation. Une personne qui se trouve blessée par l'expression par autrui de

propos qui portent atteinte à son honneur et à sa considération peut déposer plainte et doit d'ailleurs le faire pour que des poursuites interviennent. La liberté de s'exprimer n'est donc pas sans limite.

Dans le même esprit, en 1981 - par la loi Moureaux -, le législateur a voulu réprimer certains actes inspirés par le racisme et la xénophobie. C'est sur la base du même principe que nous vous demandons aujourd'hui - et nous sommes très nombreux dans cette assemblée à le faire - que l'on puisse voter le texte tel qu'il a été établi par la commission.

De plus, je voudrais vous signaler que l'article 10 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme, qui pose lui aussi le principe de la liberté d'expression, précise en son § 2 que l'exercice de cette liberté comporte des devoirs et des responsabilités et peut donc être soumis à certaines formalités, conditions, restrictions ou sanctions prévues par la loi, qui constituent des mesures nécessaires dans une société démocratique, entre autres à la protection de la réputation et des droits d'autrui. Dès lors, ce n'est pas seulement notre Constitution mais également une convention internationale qui s'applique en droit interne parce qu'elle a été approuvée par les Chambres, qui justifient précisément que la liberté d'opinion puisse subir certaines restrictions dans des cas bien délimités. Il existe d'ailleurs une importante jurisprudence de la commission européenne des Droits de l'homme en la matière.

En commission, j'ai rappelé trois arrêts particulièrement intéressants. Le premier concernait un ressortissant allemand qui avait qualifié le génocide des Juifs durant la seconde guerre mondiale de pure invention et d'escroquerie sioniste, ce qui lui avait valu d'être condamné à un an de prison par une juridiction allemande.

Sur recours de ce délinquant, la commission européenne a refusé de considérer qu'il y avait violation de l'article 10 de la Convention.

Même jurisprudence dans un autre cas où un requérant néerlandais avait introduit un recours au motif que le tribunal des Pays-Bas l'avait condamné pour possession de tracts incitant à la discrimination raciale. Le parti que présidait cette personne, qui se fondait sur une idéologie fasciste, fut d'ailleurs interdit par la suite aux Pays-Bas.

Dans ce dossier aussi, la commission européenne a déclaré irrecevables les requêtes introduites par l'intéressé, et ce

sur la base de l'article 17 de la Convention, qui dispose qu'aucune des dispositions de celle-ci ne peut être interprétée comme indiquant, pour un Etat, un groupement ou un individu, un droit quelconque de se livrer à une activité ou d'accomplir un acte visant à la destruction des droits et libertés reconnus dans la Convention ou à des limitations plus amples de ces droits et libertés que celles prévues dans ladite Convention.

Cette disposition empêche donc qu'on invoque l'article 10 pour tenter de répandre des idées favorables à la discrimination raciale.

Cette décision m'incite d'ailleurs à réfléchir à l'opportunité qu'il y aurait pour nous de mettre en oeuvre d'autres dispositions afin de ne plus admettre l'expression de certaines idées par des partis dont la tentation totalitaire est évidente.

Dans le même esprit, je vous signale qu'une proposition devrait être à l'examen, pour l'instant, en commission de l'Intérieur, visant à ne plus financer avec de l'argent public, c'est-à-dire les dotations Chambre et Sénat, des partis dont le programme, l'action et l'attitude des élus, vont dans un sens contraire au respect des droits et libertés individuelles, et notamment de la Convention de Rome sur les droits de l'homme. Dans son avis sur la question, le Conseil d'Etat indique que cette proposition est parfaitement constitutionnelle et peut incontestablement être adoptée. Lors du débat qui sera consacré au financement des partis politiques, nous aurons peut-être ainsi l'occasion de contrecarrer celles et ceux pour lesquels la Constitution, le respect des droits de l'homme et les conventions internationales auxquelles nous adhérons ne sont que des bouts de papier sans consistance.

Avant de quitter cette tribune, je voudrais exprimer un dernier souhait. Nous connaissons le souci du Sénat d'analyser avec une grande minutie les textes qui lui sont présentés. Nous espérons cependant qu'il ne tardera pas trop à adopter le texte sur lequel la Chambre se prononcera demain. Je rappelle que le 10 mars prochain, une délégation constituée de cinq sénateurs et de cinq députés belges se rendra à Auschwitz, dans le cadre de la commémoration de ces événements extrêmement douloureux. Si l'on pouvait annoncer, à cette occasion, que le Sénat a adopté ce texte après la Chambre, ce serait le plus grand des hommages que nos assemblées parlementaires pourraient adresser à la mémoire des victimes.

Pour terminer, je tiens à rappeler qu'il s'est passé, durant la dernière guerre, des choses abominables que nous n'avons pas le droit d'oublier. C'est pourquoi nous devons sanctionner ceux qui entendent nier l'évidence à des fins purement politiques et continuent à diffuser, à l'heure actuelle, une idéologie détestable qui fut à la base du martyre de tant de victimes innocentes durant la dernière guerre.

De voorzitter : De heer Verwilghen heeft het woord.

De heer Verwilghen (VLD) : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik denk dat het belangrijk is eraan te herinneren dat vijftig jaar geleden een einde is gekomen aan een bijzonder zwarte pagina in onze geschiedenis. Het is uitgaande van deze pagina en van de manier waarop ze op sommige ogenblikken werd geïnterpreteerd, dat wij uiteindelijk worden geconfronteerd met het voorliggende wetsvoorstel tot bestraffing van het betwisten, in twijfel trekken en ontkennen of het goedpraten van misdrijven tegen de mensheid en van oorlogsmisdrijven.

De publieke opinie herdenkt op dit ogenblik de gruwelen van de tweede wereldoorlog, in de hoop dat ze zich in de toekomst niet meer zullen herhalen. Men heeft evenwel moeten vaststellen dat, in de voorbije periode, sommigen het als een roeping hebben beschouwd om bepaalde feiten, die zich destijds hebben voorgedaan, te ontkennen of te proberen ze op een menselijk-aanvaardbare wijze voor te stellen. Dat is voor ons een onaanvaardbaar fenomeen. Ik moet toegeven dat tijdens de bespreking van dit wetsvoorstel in de commissie geen enkele fractie ooit het bestaan van de feiten, die wij hebben aangeklaagd en die wij proberen te bestraffen door dit wetsvoorstel, in twijfel heeft getrokken. Ik verheer echter niet dat ik op bepaalde momenten verrast ben geweest door de inventiviteit die men aan de dag legt om deze feiten op een handige manier met andere te vermengen en hoe men, op basis van een viertal motieven, toch probeert een min of meer aanvaardbare uitleg te geven om in elk geval te vermijden dat het wetsvoorstel, dat wij hebben geschraagd en gesteund, het daglicht zou zien. Dit is voor mij een veeg voorteken, een fenomeen dat dient te worden bestreden.

Het eerste element dat men heeft aangehaald is dat de vrijheid van meningsuiting eigenlijk niet toelaat dat het Parlement een wetgevend initiatief zou nemen om bepaalde van deze daden - indien men ze dan toch erkent - te vergelijken. In die omstandigheden

lijkt het mij gepast te verwijzen naar het artikel 19 van onze Grondwet. Ik beperk mij niet tot de vrijheid van erediens, maar ga verder tot de vrijheid van mening, waar wordt bepaald dat "de vrijheid van elkeen om zijn mening te uiten gewaarborgd wordt, behoudens bestraffing van de misdrijven die ter gelegenheid van het gebruik maken van die vrijheden worden gepleegd". In feite herinnert dit principe er ons aan dat de vrijheid steeds wordt beperkt door andere vrijheden. Met andere woorden, de vrijheid van meningsuiting, zoals de heer Daem in een bepaald artikel heeft aangekaart, is natuurlijk niet bedoeld als het artikel-clef, dat eigenlijk een ongebreidelde vrijheid zou toelaten. Het zou intellectueel oneerlijk zijn dit te willen ontkennen en, mer definitie, de vrije meningsuiting te aanzien als de enige niet-restrictief te interpreteren vrijheid. Het is van alle vrijheden ongetwijfeld deze die het verst reikt en de meeste mogelijkheden biedt, maar onbeperkt is ze zeker en vast niet. Ik ben, denk ik, in goed gezelschap om dit te kunnen veruitwendigen, omdat reeds dergelijke uitspraken werden gevelde. De heer Eerdekens heeft er reeds allusie op gemaakt. Meer bepaald op 2 september 1994, heeft men op het Europese forum een heel duidelijke uitspraak gekregen in zaken die totaal dezelfde draagwijdte hebben als deze, vermeld in het huidige wetsvoorstel en waar men van oordeel is geweest dat de vrije meningsuiting niet kon worden geduld als een middel om toch dergelijke uitlatingen toe te laten.

Een tweede element dat werd aangebracht is dat revisionisme eigenlijk reeds kon worden bestraft door de wet Moureaux. Deze wet, die eerder in algemene termen is opgesteld, heeft ongetwijfeld de verdienste dat men aan de xenofobie, het racisme, en dergelijke meer, paal en perk heeft willen stellen. Maar, revisionisme is een voedingsbodem gebleken voor racisme en in die omstandigheden hebben wij het nuttig geacht een voorstel in te dienen om ook dergelijke zaken te bestraffen en ze met andere woorden als een misdrijf te aanzien.

We bevinden ons dan op het terrein van de bijzondere strafwet. Daardoor werd het perfect mogelijk het misdrijf exact te omschrijven, wat wij ook gedaan hebben. Hierdoor vervalt de kritiek dat het wetsvoorstel enkel het goedpraten van de jodenvervolg tijdens de tweede wereldoorlog wilde tegengaan en dat andere vormen van genocide buiten schot zouden blijven. Het werk dat wij hebben verricht beantwoordt volledig aan een maatschappelijke visie. Wij hebben vastgesteld dat

Verwilghen

sommige individuen binnen onze maatschappij zich bezighouden met het stelselmatig ontkennen of goedkeuren van wat zich in die somberste periode van ons maatschappelijk leven heeft afgespeeld. In die omstandigheden meen ik dan ook dat een bijzondere strafwet hier wel degelijk op haar plaats is.

Men voerde nog een vierde en laatste element aan, namelijk dat ook andere volkerenmoorden werden begaan en dat op dat vlak niet hetzelfde standpunt werd ingenomen. Het antwoord dat men hier in de commissie op gaf is afdoende. Als men in België zou vaststellen dat er tot een stelselmatige negatie van dergelijke volkerenmoorden zou worden overgegaan, dan is het perfect mogelijk om een gelijksoortig initiatief te nemen. Het huidige initiatief was noodzakelijk omdat men heeft moeten vaststellen dat er in ons land een draaischijf was ontstaan van mensen die wat zich in die periode heeft voorgedaan stelselmatig ontkennen of goedpraten.

In deze omstandigheden kon de VLD zich volledig aansluiten bij het voorstel. Wij hebben het in zijn huidige vorm dan ook mee ondertekend. Indien men ons vandaag vraagt deze zaken niet te vergeten en ze blijvend aandacht te schenken, dan is een wetgevend initiatief het enige gepaste antwoord op de uitdaging van diegenen die ze willen ontkennen.

Le président : La parole est à Mme Stengers.

Mme Stengers (PRL) : Monsieur le président, chers collègues, comme vous le savez, lorsque je monte à cette tribune, et mes collègues de la commission de la Justice le savent, j'ai l'habitude de me plaindre de la lenteur de nos travaux et singulièrement de ceux de la commission de la Justice qui a à son agenda un nombre stupéfiant de propositions déposées et non encore examinées.

Cette fois, monsieur le président, je serai la dernière à regretter que nos débats sur le problème délicat et grave du révisionnisme se soient étalés sur plus d'une année. En effet, entre le 3 novembre 1993, journée au cours de laquelle nous avons eu la discussion générale, et le 18 janvier 1995, journée au cours de laquelle nous avons discuté du contenu des articles de la proposition, nos esprits ont mûri. Nous avons pu mieux percevoir encore le caractère pervers de la démarche révisionniste et la quasi totalité des membres de notre commission a réussi à se mettre d'accord sur un texte qui n'a

pas la prétention d'être la panacée mais qui cerne le mieux possible notre objectif commun de démocrates.

En novembre 1993, j'étais dubitative. Certainement influencée par un père historien, je craignais que la proposition qui se calquait sur la loi française du 13 juillet 1990 dite "loi Gayssot" ne fasse l'objet de larges critiques. Il faut se souvenir que la loi Gayssot oblige le juge à se référer à ce qui a été établi à Nuremberg. Elle a soulevé un tollé de la part des historiens car elle demande au juge de se muer en historien. Par ailleurs, il faut toujours se souvenir que le jugement de Nuremberg ne parle pratiquement pas des chambres à gaz. A cette époque, celle du grand silence, les rescapés des camps de la mort se sont tus. Dans l'euphorie de la victoire et de la reconstruction de l'Europe, sans doute avaient-ils le sentiment qu'ils dérangeaient, que ce qu'ils avaient à dire était trop lourd, trop unimaginable. Il aura fallu le procès Eichmann en 1961 pour que le monde découvre enfin ce qui a été le plus grand crime organisé de l'histoire, ce qui a été l'échec de l'humanité.

Un texte de loi s'imposait cependant en Belgique car tous les pays qui nous entourent sanctionnent le révisionnisme. La Belgique, ces dernières années, est donc devenue un pays refuge pour les diffuseurs de publications révisionnistes qui, à partir de chez nous, se retrouvent en France ou au Pays-Bas.

La question de base qui nous était posée à nous commissaires de la justice, était en apparence très simple : pouvions-nous exiger du pouvoir judiciaire qu'il punisse le mensonge, qu'il poursuive ceux qui nient une évidence criante et outrageante pour les victimes de l'horreur nazie ? Question très simple mais en apparence seulement car il fallait nous orienter vers un mécanisme pénal nouveau et permettre au juge d'intervenir même s'il n'y avait pas, dans la diffusion des idées négationnistes, une volonté visible d'antisémitisme, une hostilité à la race, une incitation à la haine.

La législation combattant le racisme et la xénophobie était insuffisante. Nous en avons tous eu rapidement la conviction. Un procès comme celui du révisionniste Mathieu en 1991 est une exception car le tribunal, puis la Cour ont relevé dans les propos de cet insensé une véritable incitation à la haine raciale.

Or quel était notre objectif ? Certes pouvoir poursuivre les minables crapules dont les prises de position révisionnistes sont empreintes d'antisé-

misme mais également et surtout éviter que les révisionnistes les plus dangereux échappent à toute condamnation. Se retranchant derrière une pseudo démonstration scientifique, s'armant du droit à la liberté d'expression, se réclamant même du libre-examen, ils veulent faire admettre que les chambres à gaz sont pure invention. Ils opèrent de façon subtile en s'appuyant sur des écrits d'historiens qu'ils tronquent ou qu'ils retirent de leur contexte en se gardant bien de se montrer ouvertement antisémites. Au contraire, ils n'hésitent pas à plaindre les malheureuses victimes des camps de concentration. Tout cela est assez tragique, disent-ils, pour que nous n'y ajoutions pas l'existence de camps d'extermination. En fait, que recherchent ces charlatans ignobles ?

Veulent-ils, dans un esprit de liberté dans la recherche, oeuvrer à l'établissement de l'histoire, veulent-ils réviser cette histoire dans un souci d'exactitude scientifique ?

En aucune manière. Leur stratégie est purement politique. Ils veulent faire accréditer leurs énormes mensonges pour réhabiliter le régime nazi. Ils veulent démontrer aux citoyens crédules ou peu avertis que si la guerre de 40 fut une guerre horrible, elle fut, en somme, une guerre classique avec tout son cortège naturel de violences et de morts, mais que le régime national-socialiste n'est pas à repousser en tant que tel puisqu'il a donné puissance et richesse au Reich de l'entre-deux-guerres.

Ils veulent en somme légitimer un régime politique, le rendre acceptable pour les générations à venir, en faire même une alternative possible, et, pourquoi pas, souhaitable à notre fragile démocratie.

Voilà pourquoi, mes chers collègues, une réaction démocratique énergique s'imposait dans le double souci, d'une part, d'encourager la mémoire collective et de ne pas tolérer l'intolérable mensonge et, d'autre part, de sauvegarder les valeurs démocratiques qui sont les nôtres.

Devant cet enjeu essentiel, peut-on se dire que l'on porte atteinte à la liberté d'expression ? Je sais que M. Mayeur en parlera comme l'a déjà fait M. Eerdekens. La liberté d'expression n'a-t-elle pas des limites ? Au nom de celle-ci peut-on admettre l'inadmissible ?

Nos débats en commission furent, je le pense, de haut niveau en cette matière. En harmonie avec nos consciences, nous avons opté pour la sanction du

mensonge insupportable, nous référant au génocide commis par le régime national-socialiste allemand durant la deuxième guerre mondiale et donnant au contenu de génocide un contenu juridique précis, puisque nous nous référons à une convention internationale.

Certes, il aurait été imaginable d'étendre le champ d'application de cette répression à d'autres génocides bien connus. Mais nous avons voulu toucher exactement notre cible. Nous avons voulu attaquer les révisionnistes sur leur propre terrain, celui de la négation des usines de mort méthodiquement mises au point par les nazis.

Ce texte a des limites dans son application et nous le savons. Nous le voulons efficace mais cette efficacité sera toujours relative puisque le délit de presse a, en quelque sorte, une impunité, devant être jugé par la Cour d'assises en application de l'article 150 de notre Constitution.

Il était évidemment impossible de s'attaquer, dans le cadre du révisionnisme, au débat particulièrement complexe de la poursuite en justice des délits de presse. Ce débat viendra en commission de la Justice. Il est indispensable et sera certainement très ardu.

Notre objectif sera cependant atteint si déjà nous parvenons à repousser hors de nos frontières les mouvements révisionnistes les plus inquiétants, les mieux armés financièrement, si nous parvenons également, comme l'a souligné notre collègue M. Cheron, à secouer l'indifférence, à mobiliser les adolescents, ceux qui, après nous, devront se battre et porter le flambeau pour nos valeurs démocratiques.

Enfin, comme l'a rappelé notre collègue, M. Eerdekens, notre objectif sera aussi atteint si le Sénat nous suit à bref délai et si pour la date officielle de la commémoration par la Belgique à Auschwitz-Birkenau de la libération des camps le 13 mars prochain nous, législateurs, avons voté dans les deux Chambres un texte qui se veut aussi un geste pour les rescapés des camps de l'horreur, pour leurs descendants, pour l'entretien de la mémoire de cette page atroce de l'histoire des hommes.

De **voorzitter** : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw **Dillen** (VL.BLOK) : Mijnheer de voorzitter, vandaag bespreken wij een zeer actueel wetsvoorstel, actueel omwille van de historische achtergrond. Onderhavige tekst werd aanzienlijk en ingrijpend gewijzigd in vergelijking met de oorspronkelijke tekst. Iedereen

kent mijn standpunt over de eerste tekst. Ik stond overigens niet alleen in de commissie voor de Justitie met mijn aangekondigde onthouding. Ook de VLD had meegedeeld het eerste voorstel niet goed te keuren. Daarover werd niet lelijk gedaan. Blijkbaar heeft de VLD daartoe het alleenrecht.

Ik blijf bij mijn kritiek op de eerste tekst en bevind mij daarmee toch in bijzonder goed, volledig objectief en onverdacht gezelschap.

Tijdens de bespreking in de commissie werd, toen ik het standpunt van de Vlaams Blok-fractie wilde toelichten, een door alle andere fracties ondertekend amendement op de tekst ingediend waardoor het hele artikel 1 ingrijpend werd gewijzigd en waarvan ik de inhoud niet kende.

Het amendement is zeker terecht omdat hiermee grotendeels tegemoetgekomen wordt aan de opmerkingen die ik over het eerste voorstel had geformuleerd. De tekst liet aan duidelijkheid niets te wensen over. Ik had het overigens graag mede willen ondertekenen, indien het tenminste aan de Vlaams Blok-fractie was voorgelegd. Helaas, die politieke moed hebben de andere fracties niet. Ik durf zelfs te zeggen : die intellectuele eerlijkheid hebben zij niet.

De oorspronkelijke tekst deed inderdaad heel wat vragen rijzen. Hij was bijzonder vaag en daarenboven gevaarlijk en voor uiteenlopende interpretaties vatbaar. De kritiek bleef dan ook niet uit. Laten wij maar denken aan de opmerkingen van meester Werner Daem, eminent jurist, advocaat en directeur van de Nationale Orde der Advocaten, iemand die politiek gezien niet onmiddellijk in de hoek van het Vlaams Blok kan worden geduwd. Integendeel. In een opmerkelijk en uitvoerig artikel heeft hij zijn, mijns inziens, terechte kritiek op het voorstel geuit, die uiteraard niet door iedereen in het halfroond kon worden geapprecieerd.

Men heeft terecht ingezien dat het voorstel bijzonder ruim en vaag was geformuleerd. Vandaar dat de tekst werd verduidelijkt. Begrippen als betwisten, in twijfel trekken vallen weg. Er wordt nu in een duidelijke omschrijving aangetoond waarover het gaat : de genocide tijdens de tweede wereldoorlog gepleegd door het Duits nationaal-socialistisch regime.

Over de nieuwe tekst, die men jammer genoeg niet aan de Vlaams Blok-fractie heeft voorgelegd, kan geen discussie bestaan. De genocide mag en kan niet meer worden ontkend of gerechtvaardigd of goedgekeurd. Dat is volledig terecht. Dat standpunt hebben wij ook

steeds verdedigd. De ontkenning van de uitroeiing van joden in nazi-Duitsland is absoluut onaanvaardbaar. Het is onaanvaardbaar niet alleen vanuit historisch oogpunt, want het is niet minder of meer dan regelrechte geschiedenisvervalsing, maar vooral vanuit menselijk oogpunt. Omdat het, en bewust, de nabestaanden, de overlevenden en zelfs een heel volk kwetst.

Voor de collega's van de commissie voor de Justitie onderstreep ik overigens dat de Vlaams Blok-fractie niet alleen de volkenmoord van het nazi-regime veroordeelt, maar ook degenen die de volkenmoord goedpraten of ontkennen.

Ik gruwel persoonlijk wanneer ik hoor of lees dat personen de systematische uitroeiing van een welbepaalde beoogde bevolkingsgroep durven in twijfel te trekken. Vóór de bespreking van dit wetsvoorstel heb ik nog met verschillende personen over dit onderwerp gepraat. Ik sprak hierover onder andere met mijn vader, wiens getuigenis op mij een behoorlijke indruk naliet. Hij vertelde immers dat hij als jongeman de overheid hele families Joden, kennissen en vrienden van hem en zijn familie, uit hun huis zag halen om te worden gedeporteerd.

Wie een dergelijke systematisch georchestreerde moord in twijfel trekt, is een geschiedenisvervalser, meer nog, een mensonwaardige geschiedenisvervalser.

Hij heeft geen enkel begrip voor het leed dat een volk werd aangedaan. Ik kan hem slechts aanraden even enkele geschiedenisboeken te lezen of ter plaatse enkele gedenktekens te gaan bekijken, zoals de synagoge in het Josefhof te Praag.

Velen in de Vlaamse Beweging zijn zelf het slachtoffer geweest van systematische vervolging door de Staat, die zij als hun politieke vijand beschouwden. Dit op zich moet reeds voldoende zijn om te begrijpen wat het Joodse volk werd aangedaan tijdens de tweede wereldoorlog. Ik zou ieder die hier onverschillig tegenover staat willen vragen eens de moeite te doen het essay van Ludo Abicht "De Joden van Antwerpen" te lezen, dat is voldoende duidelijk.

Waarom heb ik me zowel vandaag als tijdens de bespreking in de commissie op dit voorstel goed voorbereid ? Niet omdat onze fractie de genocide in twijfel trekt, integendeel. Niet omdat wij hier een negationistisch pleidooi voeren, integendeel. Niet omdat ik revisionist zou zijn, God beware me. Persoonlijk, collega's van de commissie

voor de Justitie, was ik bijzonder zwaar aangeslagen na de valse en oneerlijke beschuldigingen en verwijten van sommige collega's tijdens de bespreking in commissie. Ze waren ongefundeerd en intellectueel oneerlijk. Maar ik heb me goed voorbereid, enkel en alleen omdat ik er geen twijfel over wil laten bestaan wat de houding is van onze integrale fractie met betrekking tot deze tekst, met betrekking tot deze materie.

Persoonlijk blijf ik het moeilijk hebben met de invoering van een opiniedelict in ons bijzonder strafrecht, want dit voorstel staat hoe dan ook op gespannen voet met de vrijheid van meningsuiting zoals bepaald in de Grondwet. De vrijheid van meningsuiting mag uiteraard niet absoluut zijn, maar is, het woord van Voltaire indachtig, bijzonder belangrijk. Terecht stelde meester Daem in de reeds vermelde kritiek op dit voorstel dat, ik citeer: "Wat ook de goede bedoelingen van dit wetsvoorstel zijn, het behoort in deze tijd niet tot de taak van de overheid om te bepalen wat mensen mogen denken". Einde citaat. Vergeet niet, collega's: gevaarlijke, aanstootgevend, lasterlijke uitspraken en formuleringen van meningen kunnen met de huidige strafwetgeving reeds worden aangepakt. Men heeft daarvoor geen bijzondere wet nodig.

Tevens is een dergelijke wet ook een bewijs van de zwakheid van de argumentatie. Men moet de mensen met argumenten overtuigen, niet met de invoering van straffen. Het strafbaar stellen van een ontkenningstheorie levert geen argument op voor de onjuistheid ervan. "De opvattingen van de ontkenners zijn niet alleen inhoudelijk verkeerd, hun redeneringen zijn weerzinwekkend belachelijk. Door gefundeerde kritiek kunnen ze gemakkelijk worden weerlegd: een wet kan hier dan ook niets aan toevoegen.", stelt Meester Daem volledig terecht.

Daarenboven moet mij toch van het hart dat door dit voorstel de beoogde zogenaamde revisionisten te veel aandacht krijgen. Te veel, want dergelijke aandacht verdienen zij niet. De wet kan zo een averechts effect krijgen, daarvoor wil ik toch waarschuwen. "Verbieden schept onvermijdelijk een taboe en taboes hebben aantrekkingskracht", stelt meester Daem in zijn volledig terechte kritiek en vervolgt: "Het kan aanleiding geven tot spectaculaire processen, waardoor het onderwerp steeds meer in de belangstelling komt te staan, zeker in een land waar persmisdriven grondwettelijk door een jury dienen te worden beoordeeld". Einde citaat.

Een laatste opmerking in de rand van de bespreking van dit voorstel betreft de doelgroep van dit wetsvoorstel. Dit voorstel heeft alleen betrekking op de genocide gepleegd door nazi-Duitsland tijdens de tweede wereldoorlog, iets wat ik samen met u volledig en uit de grond van mijn hart verafschuw. Maar andere, soortgelijke massamoorden blijven er volledig buiten. Ik denk daarbij aan Rusland, China, de nog nooit officieel erkende genocide op de Armeniërs of de uitroeiing van de Koerden. De massamoorden van Stalin, Saddam Hoessein, Pol Pot of andere dictators worden vandaag in ons land voortdurend ontkend, gebanaliseerd of vergevoelikt, en dit mag volgens dit voorstel zo blijven. Ik betreur dit.

Zonder ook maar één letter te willen afdoen aan de essentie van dit voorstel of de ene genocide boven de andere te willen plaatsen, volstaat het hier even te verwijzen naar het geschrift dat de alom bekende Ludo Martens van de PVDA, voorheen Amada, ons heeft gebracht, namelijk zijn boek "Een andere kijk op Stalin". Alle statistieken en alle historici wijzen erop dat miljoenen boeren het leven lieten tijdens de grote collectivisatie onder Stalin. Door de heer Martens wordt dit doodsimpel afgedaan als, ik citeer: "een serie medialeugens". Over de Chinese genocide tegen het eigen volk raad ik u aan Jean Pasqualini's boek "De gevangenen van Mao" te lezen of het alomgekende werk van Yung Chang "Wilde zwanen" dat aan duidelijkheid ook niets te wensen overlaat.

Collega's, ik hoop dan ook op uw steun te kunnen rekenen als onze fractie de ontkenning van deze volkerenmoorden strafbaar wil stellen.

Mijnheer de voorzitter, mijn fractie zal in ieder geval dit gewijzigde voorstel met volledige overtuiging steunen en goedkeuren.

De voorzitter: De heer Landuyt heeft het woord.

De heer Landuyt (SP): Mijnheer de voorzitter, ik heb een probleem met de uiteenzetting van mevrouw Dillen omdat zij mijn verslag voor een gedeelte raakt. Mevrouw Dillen, aanvaardt u dit verslag, zoals het werd opgesteld?

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Dillen (VL.BLOK): Mijnheer de voorzitter, het verslag dat de heer Landuyt heeft opgesteld en waarop ik namens mijn fractie kritiek heb geformuleerd, betreft - en dat blijkt ook

duidelijk uit uw verslag - het eerste voorstel dat werd besproken. U zult zich nog wel herinneren dat het amendement dat door alle andere fracties werd ondertekend, pas werd rondgedeeld op het ogenblik dat ik mijn uiteenzetting hield. Geen enkel probleem dus wat dat verslag betreft.

De voorzitter: De heer Landuyt heeft het woord.

De heer Landuyt (SP): Mijnheer de voorzitter, mevrouw Dillen interpreteert mijn verslag. In mijn verslag staat duidelijk dat wordt verwezen naar het amendement dat volgens mij een verbetering was. Het ging duidelijk over het amendement. Ik verwijs naar pagina 12 van mijn verslag. In uw uiteenzetting zegt u mevrouw Dillen: "De uitroeiing van de Joden in Nazi-Duitsland, dat mogen wij niet ontkennen, maar..." en u vatte dezelfde uiteenzetting aan als die welke u hier hebt gehouden.

Dit is een "politique politicienne", wat het Vlaams Blok zo bekritiseert. U kunt zich niet verbergen achter een trucje om nu te zeggen dat u publiekelijk van gedacht bent veranderd. Ik vind het een aanfluiting van mijn eigen verslag dat u uw letterlijke teksten in mijn verslag wilt ontkennen. Om over het ontkennen van teksten te spreken!

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Dillen (VL.BLOK): Mijnheer de voorzitter, ik ontken niet de tekst van mijn kritiek op het eerste voorstel. Collega Landuyt, als u eerlijk bent, moet u toegeven dat niet alleen mijn fractie het aanvankelijk voorstel niet wenste goed te keuren, ook de leden van de VLD zouden zich niet alleen onthouden, zij zouden zelfs tegenstemmen.

De voorzitter: De heer Verwilghen heeft het woord.

De heer Verwilghen (VLD): Mijnheer de voorzitter, wat hier wordt aangehaald is inderdaad exact. Op het ogenblik dat de heer Coveliers zijn eerste toespraak hield, heeft hij bedenkingen gemaakt bij de strafmaat en bij het feit dat slechts één genocide voor ogen werd gehouden. Nadien werd hij overtuigd door de elementen die werden aangebracht, niet zozeer door de minister van Justitie, alhoewel die ook elementen heeft aangereikt, maar in het verdere debat is duidelijk gebleken welke de draagwijdte was die men wenste te bekomen. Vandaar dat wij op dat ogenblik ons standpunt hebben

herzien. Dit standpunt werd reeds herzien op het ogenblik van de stemming. Wij vernemen nu dat nadat het verslag werd opgesteld, het Vlaams Blok een andere houding aanneemt. Dat heeft niets met intellectuele oneerlijkheid te maken.

De voorzitter : De heer Landuyt heeft het woord.

De heer Landuyt (SP) : Mijnheer de voorzitter, er zijn twee commissievergaderingen geweest, een eerste in november 1993 en een tweede in januari 1995. In november 1993 heb ik samen met de heer Coveliers de opmerking gemaakt dat de tekst te verregaand was. Op de vergadering van januari 1995, waarop mevrouw Dillen aanwezig was, werd de betere en meer specifieke tekst voorgesteld. De tekst, die weergaf dat het precies ging over de uitroeiing door het Nazi-regime, konden wij volledig onderschrijven. Op dat ogenblik heeft mevrouw Dillen gezegd: "Ja, men kan dat moeilijk ontkennen, maar..." en ze begon opnieuw haar verhaal met misbruik van de woorden van de heer Daem en de heer Chomsky.

Le président : La parole est à M. Mayeur.

M. Mayeur (PS) : Monsieur le président, chers collègues, je ferai trois remarques.

1. Je suis d'accord avec le rapporteur, M. Landuyt.
2. Je n'aurais jamais signé d'amendement avec Mme Dillen.
3. Je partage l'opinion de Mme Stengers selon laquelle Mme Dillen a tenu un discours révisionniste en commission.

Durant toute la semaine dernière se sont déroulées des cérémonies commémorant le 50ème anniversaire de la libération du camp de concentration nazi d'Auschwitz-Birkenau. A cette occasion, on a pu à nouveau entendre les témoignages poignants de ceux qui ont pu échapper par miracle à l'extermination.

La peur a été très souvent exprimée que l'oubli recouvre un jour ce qui fut le sommet de l'horreur. Le souvenir doit plus que jamais être considéré comme le moyen d'empêcher que l'histoire ne se répète.

Depuis maintenant quelques années, des théories fumeuses développées dans le cadre de recherches pseudo-historiques tendent à minimiser d'une manière caricaturale, voire à nier

l'existence même des camps de concentration nazis et fait preuve d'une volonté d'extermination systématique de la part du régime national socialiste.

Ces propos participent d'une véritable politique de sape en profondeur des fondements mêmes de notre démocratie, en ce qu'ils tendent à banaliser le régime nazi par la minimisation des crimes qu'il a pu commettre, et par cela à le réhabiliter.

On a pu croire que la loi Moureaux de juillet 1981 suffirait pour sanctionner utilement de tels propos, dont le caractère raciste ne faisait pas de doute.

Ainsi, le Tribunal correctionnel de Bruxelles a, dans un jugement de 1991, confirmé par la Cour d'Appel de Bruxelles la même année, condamné l'écrivain Olivier Mathieu à 18 mois de prison ferme pour diffamation et incitation à la haine raciale.

Le tribunal avait en effet, en l'espèce et vu le caractère caricatural des propos tenus, pu considérer que le but premier du conférencier visait à présenter la communauté juive comme objet de haine et que les thèses révisionnistes exposées tendaient sournoisement à réhabiliter l'idéologie nazie et les théories racistes.

Mais ce qui frappe dans ce jugement, c'est l'obligation dans laquelle s'est trouvé le tribunal de procéder à une vaste analyse d'ensemble des propos qui avaient été tenus et de leur contexte, pour pouvoir valablement conclure à l'existence des éléments constitutifs de l'infraction pénale établie par la loi Moureaux condamnant le racisme.

La tâche du juge n'est donc pas facilitée; elle l'est d'autant moins que les révisionnistes connaissent suffisamment la loi pour pouvoir efficacement la contourner.

Ce qui caractérise en effet de plus en plus les interventions de ce type, c'est la multiplication des précautions oratoires; c'est l'absence d'allégations directes de caractère raciste; c'est le discours dans son ensemble, par son vocabulaire, ses références, ses considérations pseudo-historiques, ses négations ou ses atténuations, qui dégage une raisonnable raciste ou antisémite que les incriminations pénales existantes permettent malheureusement difficilement d'appréhender.

A la différence de la plupart des pays européens comme l'Allemagne, l'Autriche, la France, la Suisse et les Pays-Bas, la Belgique ne dispose pas jusqu'à présent d'une législation spécifique tendant à incriminer les propos révisionnistes en tant que tels.

Cela a eu pour conséquence que notre pays est devenu, avec le Danemark, une véritable plaque tournante dans la propagation et la diffusion de ces thèses.

On sait par exemple qu'aux Pays-Bas, des livres édités en Belgique, à Anvers, par le "Vrij historisch onderzoek" sur la pseudo-vérité des camps nazis et de l'utilisation de chambres à gaz dans les camps d'extermination, arrivent dans les écoles où leur diffusion est heureusement poursuivie par les autorités néerlandaises.

On trouvera en annexe du rapport de nos travaux en commission une note détaillée du Centre pour l'égalité des chances, sur ce sujet.

Mais adopter une loi en cette matière est un acte politique difficile.

Le texte tel que nous l'avons élaboré en commission de la Justice rompt par certains aspects avec une tradition de respect presque absolu du principe de la liberté d'expression dans notre pays. M. Eerdekens a développé largement à cette tribune la manière dont nous avons procédé pour en arriver à nos conclusions.

La commission européenne des Droits de l'homme a cependant eu l'occasion de se prononcer sur la conformité de législations analogues à celles que nous allons édicter, avec l'article 10 de la convention européenne garantissant le droit à la liberté d'expression.

On trouve en annexe du rapport de nos travaux en commission une décision récente de la commission à ce sujet qui confirme sa jurisprudence antérieure sur base de l'article 17 de la convention, qui dispose qu'aucune des dispositions de celle-ci ne peut être interprétée comme impliquant un droit quelconque de se livrer à une activité ou d'accomplir un acte visant à la destruction des droits ou libertés reconnus dans celle-ci.

Nous devons impérativement viser à l'efficacité la plus grande.

C'est pourquoi, par exemple, nous n'avons pas finalement retenu un dol spécial, tel que l'intention méchante, à l'image des législations suisse et autrichienne, entre autres, dont nous nous sommes inspirés.

Il ne faut cependant pas craindre que le texte que nous allons voter demain menace en quoi que ce soit la liberté de recherches scientifiques.

Je crois que nous sommes parvenus à circonscrire l'infraction en des termes suffisamment clairs et précis. Je le répète, la commission européenne des

Droits de l'homme a eu l'occasion de se prononcer notamment sur la validité de la législation autrichienne dont nous nous inspirons.

Je me réjouis par ailleurs bien évidemment du droit d'enter en justice, qui est reconnu par notre texte au Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme, et à toute association jouissant de la personnalité juridique depuis au moins 5 ans à la date des faits, qui se propose par ses statuts de défendre les intérêts moraux et l'honneur de la résistance ou des déportés.

Nous avons là le pendant de ce qui existe déjà dans la loi Moureaux au bénéfice du Centre pour l'égalité et des autres associations de lutte contre le racisme.

Je pense qu'il s'agit d'un aspect fort important de la loi, en ce qu'il reconnaît au citoyen, et pas seulement au parquet, le droit de veiller à la sauvegarde de notre démocratie.

Certains pourront regretter qu'on ait limité au maximum le champ d'application de l'article 1er du texte.

Il a été bien sûr à certains moments question d'autres génocides qui ont été perpétrés dans l'histoire, parfois toute récente, comme au Rwanda, par exemple.

Il n'est pas question ici de se prononcer sur l'existence de ces génocides.

Personne ne contestera par exemple que le Rwanda a connu l'année dernière une extermination horrible d'une partie de sa population.

Mais nous avons voulu faciliter la tâche du juge en n'attendant pas de lui de devoir se prononcer sur l'histoire. Nous avons aussi et surtout voulu rencontrer une situation concrète : les propos révisionnistes actuels ne concernent en fait que les crimes contre l'humanité perpétrés par les nazis durant la seconde guerre mondiale. Et ce n'est pas un hasard, puisque cette négation s'inscrit dans un programme beaucoup plus vaste de réhabilitation de l'idéologie qui supportait tout ce régime.

Ceci explique pourquoi les partis d'extrême droite s'opposent à l'initiative législative que nous avons prise et pourquoi ils tentent de banaliser le génocide commis par le régime nazi en se référant à d'autres génocides.

La Shoah est un génocide particulier qui ne peut, en tant que tel, être comparé à d'autres crimes contre l'humanité.

Un régime politique s'était fixé pour objectif de poursuivre et d'exterminer tout un peuple, en raison de la nature même de ce peuple.

Les révisionnistes le nient, car le révisionnisme actuel n'est en fait rien d'autre qu'une forme masquée, technique et intelligente d'antisémitisme de la part de personnes et de partis qui ont des liens avec des partisans de l'ancien régime nazi.

C'est la raison pour laquelle il faut lutter contre le révisionnisme, qui n'a rien à voir avec la science, l'histoire ou la liberté d'expression : le révisionnisme est un antisémitisme.

En Europe, la peste brune gagne du terrain alors que d'aucuns la croyaient circonscrite définitivement.

Cette maladie politique est déconcertante. A chaque fois qu'elle envahit la démocratie, l'extrême droite apparaît aux yeux de certains comme une conception politique nouvelle.

Et pourtant, tout y est archaïque.

Bâtie sur l'esprit de tribu, l'extrême droite marie fièrement le simplisme et le mensonge.

Le simplisme par facilité : comment mieux toucher les sens des gens qu'en leur résumant la complexité de la société par de simples soustractions ou additions ?

"Moins d'étrangers égale plus de travail"; "Pas de syndicat, mais un chef à vie"; "Plus de femmes au foyer égale plus d'emplois pour les hommes"...

Le mensonge par nécessité : jamais l'extrême droite au pouvoir n'a comblé la moindre espérance des individus. Que du contraire. Elle a fait de l'inégalité entre les hommes une vertu, de la peur et de l'horreur les gardiennes de ce pouvoir.

Comment dès lors se targuer d'un passé glorieux sinon qu'en revisitant l'histoire ? Réécrire l'histoire, voilà la mission du révisionnisme. Nier, tromper, mentir pour duper le citoyen.

La démocratie doit fourbir ses armes contre ceux qui la combattent. A cet égard, la connaissance est une des armes les meilleures qui soient.

Au-delà de notre proposition, c'est à l'école, dans les centres de jeunes et d'éducation permanente que le combat essentiel doit être mené : celui de la mémoire contre l'oubli, celui de l'intelligence contre la haine, celui de l'humanisme contre la barbarie.

Je me réjouis, monsieur le président, chers collègues, de ce que le texte que nous avons élaboré en commission de la Justice ait recueilli l'assentiment de l'ensemble des partis politiques démocratiques. Nous l'avons voté, pleinement conscients de nos responsabilités dans la préservation de la mémoire et de la démocratie.

Le **président** : La parole est à M. Grimberghs.

M. Grimberghs (PSC) : Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, le hasard du calendrier parlementaire fait que nous avons discuté ce matin en commission du premier rapport annuel du Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme.

Parmi les propositions pour 1995, le Centre indiquait son souhait qu'à l'occasion du 50ème anniversaire de la libération des camps, les parlementaires adoptent rapidement une législation réprimant la négation et l'apologie des crimes contre l'humanité.

Le vote de la proposition qui nous est soumise aujourd'hui intervient donc à un moment particulièrement bien choisi. Il y a quelques jours, nous avons commémoré fortement et avec émotion le 50ème anniversaire de la libération du camp d'Auschwitz par l'armée rouge. Personne ne peut contester qu'Auschwitz est le symbole par excellence de la négation de l'homme, le symbole de l'odieuse solution finale.

Un journaliste écrivait récemment que "s'il se trouve aujourd'hui des hommes pour nier la réalité même de l'extermination des Juifs et des Tziganes, ce n'est pas par simple dérangement mental. C'est que la négation était au coeur de la logique exterminatrice.

Dans le dispositif méticuleux d'élimination mis en place par les nazis, tout était prévu, y compris sur place, pour masquer la réalité même de ce qui se passait". Et Bruno Frappat de conclure : "La leçon d'Auschwitz, pour chaque heure, est celle de la vigilance face au virus humanicide que l'humanité porte en elle".

C'est précisément pour tirer cette leçon et pour faire oeuvre de vigilance que nous voterons sans réticence la proposition de loi tendant à réprimer la négation, la minimisation, la justification ou l'approbation du génocide commis par le régime national socialiste allemand pendant la seconde guerre mondiale.

Certes, l'élaboration d'une loi particulière instituant des infractions pénales et son effectivité judiciaire ne sont pas les seuls outils ni sans doute les meilleurs pour évoquer l'histoire et faire mémoire de "l'incompréhensible" qui s'est vécu pendant la deuxième guerre mondiale.

Sans doute faut-il sans cesse montrer, raconter, parler des actes d'ignominie perpétrés par le régime nazi.

Il faut avant tout enseigner l'histoire à ceux qui n'ont pas vécu cette période. Il faut provoquer un choc dans les nouvelles générations pour éviter que cette histoire ne se reproduise. Et, à cet effet, les images - l'on pense notamment au film de Spielberg - sont plus fracassantes qu'une disposition dans notre arsenal pénal ou qu'une audience où l'on demande à un juge de refaire l'histoire. Néanmoins, ce n'est pas parce que la loi pénale a ses limites qu'il ne faut pas l'instituer.

L'objet de l'infraction lié à la remise en cause d'actes d'anéantissement de l'humanité est à ce point chargé qu'il doit apparaître dans notre droit pénal précisément à une époque où l'on assiste à de nouveaux dérapages de l'histoire.

Le vote d'un tel texte est hautement politique et symbolique : il existe un consensus des partis démocratiques pour condamner toute résurgence de l'idéologie nazie.

La plupart de nos pays voisins, on l'a rappelé à cette tribune, ont légiféré en cette matière : le texte qui nous est soumis aujourd'hui est inspiré de la loi française, de la loi suisse et de la loi autrichienne. Le législateur belge comble ainsi une lacune lourde de sens.

A la suite du débat que nous avons eu en commission, le champ d'application du texte proposé est volontairement restreint aux génocides commis par le régime national socialiste allemand pendant la seconde guerre mondiale afin de ne pas mettre le juge dans une situation délicate, de devoir refaire l'histoire ou de devoir apprécier plus généralement tout génocide d'époque plus récente.

Et cette volonté de resserrer avec précision l'objet de notre législation tient aussi au fait que la négation de la Shoah est intrinsèquement liée à l'antisémitisme. Il ne s'agit pas, en effet, dans le chef des révisionnistes, de remettre en cause un point quelconque de notre histoire. Il s'agit évidemment d'une remise en question insoutenable pour tous ceux qui ont souffert et souffrent encore de ce que les hommes ont pu mettre en oeuvre comme entreprise d'extermination.

Mais, surtout - M. Mayeur l'a bien souligné tout à l'heure -, les révisionnistes cherchent à réalimenter l'antisémitisme, terreau de tant de crimes dans notre histoire.

Enfin, le texte prévoit que l'infraction doit être commise dans des circonstances prévues à l'article 444 du Code pénal, soit des conditions de publicité précises, que les négations doivent avoir été exprimées "grossièrement".

Ces éléments de l'infraction permettent aussi d'éviter toute dérive quant au respect de nos libertés fondamentales en matière d'opinion et d'expression.

Il ne me reste à formuler qu'un souhait : que la loi soit en vigueur en mai prochain, moment où d'autres commémorations d'envergure seront célébrées.

Le président : La parole est à M. Duquesne.

M. Duquesne (PRL) : Monsieur le président, chers collègues, le génocide commis durant la seconde guerre mondiale a atteint le sommet de l'horreur.

Voir et entendre aujourd'hui certains le nier avec subtilité et bonne conscience renouvelle l'horreur. Comment une telle malhonnêteté est-elle possible alors que le monde tremble de la résurgence inquiétante de certains comportements inhumains, pour tout dire bestiaux. Sans compter que c'est de surcroît une offense inadmissible aux victimes et à leurs familles et un outrage à notre mémoire collective. Cette utilisation subtile de l'histoire poursuit des fins actuelles : la volonté, la possibilité de légitimer des comportements à nouveau et malheureusement racistes. Cela prouve que certains n'ont rien compris, qu'ils sont toujours prêts à exploiter l'inquiétude d'un peuple que, dans le fond, la machine de l'horreur est toujours en ordre de marche. Il faut agir. Tout voir, tout entendre et ne rien dire sous couvert d'une conception dévoyée de la liberté n'est pas possible.

Certes, la liberté d'expression est garantie par la Constitution. Heureusement ! Et même, est-il besoin de le dire ou de le qualifier. Mais avec toutefois une limite : "sauf les délits commis à l'occasion de l'usage de ces libertés". Les exemples foisonnent : les injures, les outrages, les diffamations, les offenses, les faux témoignages, etc. Notre liberté, et nous en sommes fiers, ce n'est pas la liberté de tout faire, de tout dire ou de prétendre n'importe quoi. La loi, et la loi pénale en particulier, ont également un effet éducatif et exemplaire. Pour les jeunes générations, il y a des choses qui ne peuvent être banalisées et où de manière permanente notre volonté de les réprimer doit apparaître clairement.

D'ailleurs, d'autres pays, dont nul n'oserait soupçonner l'absence de caractère démocratique, ont réagi de la même manière, qu'il s'agisse de l'Autriche, de l'Allemagne, de la France ou encore des Pays-Bas.

Il ne s'agit pas ici - et il ne peut s'agir d'ailleurs - d'une législation d'exception. Elle doit au contraire être une loi

tout à fait ordinaire, c'est-à-dire une loi qui est scrupuleusement conforme à nos principes de droit pénal.

J'espère d'ailleurs que l'intervention d'associations sera inutile pour en obtenir l'application et que les Parquets, comme pour toute autre application de la loi, agiront d'office pour réprimer l'infraction, dès lors que ce sera la loi du peuple belge.

Il s'agit d'une législation absolument conforme à nos principes de droit pénal. Tous les génocides ne sont pas visés. Il faudra probablement et malheureusement encore intervenir. Je dis "malheureusement" parce que les faits continuent à se produire journellement de par le monde. Mais il faut reconnaître que ce dossier général n'est pas encore mûr juridiquement.

Les auteurs de la proposition n'ont pas voulu la moindre insécurité juridique en la matière. Ici, les faits sont précis et bien connus. Il s'agit du génocide commis par le régime national socialiste allemand pendant la seconde guerre mondiale. La définition du génocide est précise, en référence à l'article 2 de la Convention internationale pour la prévention et la répression du crime de génocide du 9 décembre 1948, c'est-à-dire en bref les destructions systématiques du genre humain. La notion est précise et elle est consacrée dans l'ordre juridique international.

Enfin la période : comme les auteurs sont clairement identifiés, il s'agit du génocide commis par le régime national socialiste allemand pendant la seconde guerre mondiale.

L'intention des auteurs de la proposition n'est évidemment pas de voir les tribunaux se substituer aux historiens et de les charger de dire la vérité face à l'histoire. Le commentaire comme la discussion de faits précis, dont le déroulement ou même la réalité peuvent être sujets à de sérieuses discussions, appartiennent à la liberté, mais aussi au sérieux de l'historien.

Tout n'est pas clair dans l'histoire. Il arrive à chacun de pouvoir regretter certains faits qui constituent des taches dans un comportement collectif courageux ou même glorieux d'un peuple. L'historien s'oblige à la vérité, même quand elle dérange.

Ce qui est ici visé est tout autre chose. Pour qu'il y ait infraction, il faut nier ou minimiser grossièrement les faits de

génocide. La qualification de "grossièrement" constitue une nouveauté dans notre droit pénal, après "frauduleusement", "méchamment", "sciemment". L'intention en utilisant cette qualification est tout à fait claire. Ce qui est condamnable, ce sont des thèses scandaleusement erronées, présentées subtilement pour échapper aux incriminations de la loi actuelle qui impose, par exemple, de rapporter la preuve difficile de l'intention méchante, puisque tout cela se fait sous couvert de la libre recherche scientifique.

Ou encore, qualification de l'infraction : chercher à justifier ou à prouver le génocide, c'est-à-dire contester dans le fond l'ordre juridique international qui l'a condamné clairement et sans équivoque après la seconde guerre mondiale.

En clair, juridiquement, le tribunal ne se substitue pas à l'historien. Il condamne des mensonges historiques grossiers qui constituent de véritables diffamations de groupe, qui offensent notre mémoire collective, qui outragent les victimes et leur famille, qui offensent notre honneur et notre dignité, qui encouragent de manière insidieuse des thèses racistes, contraires à nos valeurs et aux principes sur lesquels est fondée notre démocratie.

Une démocratie doit se défendre. Il n'est pas acceptable que certains en sapent les principes en feignant de s'en revendiquer. C'est de la légitime défense.

Nous sommes heureusement quasiment unanimes. C'est la réaction d'un corps sain. Je dis "quasiment" parce que certains s'y étaient opposés en commission en s'abstenant hypocritement et subtilement sous couvert d'argumentation juridique. Ce comportement peut être analysé comme le comportement des cellules cancéreuses dans notre démocratie, qui risquent de gagner tout le corps si on n'y prend garde. Il est bon qu'ils puissent être identifiés et leurs méthodes dénoncées. Les choses sont aujourd'hui très claires.

En ce qui nous concerne, quand nous voterons, demain, cette proposition, en cette période de commémoration, ce sera aussi notre façon de rendre publiquement hommage à ceux qui ont tant souffert et de dire : "Nous n'oublierons jamais. Et surtout, nous ne laisserons plus jamais faire".

Le **président** : Quelqu'un demande-t-il encore la parole ? (Non)

La discussion générale est close.

Vraagt nog iemand het woord ? (Nee)

De algemene bespreking is gesloten.

Nous passons à la discussion des articles.

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan.

En ce qui concerne l'article 1er, il semblerait qu'il y ait un problème relatif à la conformité du texte de cet article sur le plan linguistique. Le texte français est rédigé en ces termes "... minimise grossièrement...". En ce qui concerne la traduction néerlandaise de ce passage, il est proposé de remplacer les mots "op een beledigende wijze vergoelijkt" par les termes "schromelijk onderschat".

Pas d'objection ? (Non)

Geen bezwaar ? (Nee)

Par conséquent, l'article 1er, ainsi corrigé, est adopté.

Bijgevolg is het aldus verbeterde artikel 1 aangenomen.

- Les articles 2 et 3 sont adoptés article par article.

- De artikelen 2 en 3 worden artikel per artikel aangenomen.

L'amendement n° 8 de Mme Dillen et M. Annemans tend à supprimer l'article 4.

Amendement nr 8 van Mevrouw Dillen en de heer Annemans wil artikel 4 weglaten. (557/7)

Quelqu'un demande-t-il la parole ?

Vraagt iemand het woord ?

Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw **Dillen** (VL.BLOK) : Mijnheer de voorzitter, het Vlaams Blok stelt voor artikel 4 weg te laten. Artikel 4 verleent het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding en andere privaatrechtelijke instellingen een bijzonder vorderingsrecht. Dit is, ons inziens, niet de goede manier om een vervolging in te stellen.

In deze bijzonder belangrijke problematiek moet de wetgever het vorderingsrecht uitsluitend aan het Openbaar Ministerie toevertrouwen. Dit is de enige manier om een onafhankelijke en objectieve rechtspraak te garanderen.

Le **président** : Le vote sur l'amendement et l'article 4 est réservé.

De stemming over het amendement en het artikel 4 wordt aangehouden.

- Artikel 5 wordt aangenomen.

- L'article 5 est adopté.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten. Over het aangehouden amendement en het artikel en over het geheel zal later worden gestemd.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'amendement et l'article réservés ainsi que sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

L'ordre du jour étant épuisé, la séance est levée.

De agenda zijnde uitgeput, de vergadering is gesloten.

- La séance est levée à 17.20 heures. Prochaine séance le 2 février 1995 à 14 heures.

- De vergadering wordt gesloten om 17.20 uur. Volgende vergadering op 2 februari om 14 uur.

ANNEXE

SEANCE PLENIERE MERCREDI 1 FEVRIER 1995

Demandes d'interpellation

- M. Decroly au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement et au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur "l'application du programme d'urgence pour une société plus solidaire à la lumière du rapport général sur la pauvreté et de l'article 23 de la Constitution"

(n° 1226 - renvoi à la commission de la Santé publique et de l'Environnement)

- M. Van Nieuwenhuysen au vice-premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur "les décisions récentes de la poste"

(n° 1227 - renvoi à la commission de l'Infrastructure)

- M. Annemans à la ministre de l'Emploi et du Travail, chargé de la politique d'égalité des chances entre hommes et femmes, sur "les problèmes à la Caisse auxiliaire des allocations de chômage"

(n° 1228 - renvoi à la commission des Affaires sociales)

- M. Flahaut à la ministre de l'Emploi et du Travail, chargée de la politique d'égalité des chances entre hommes et femmes, sur "les interventions du Fonds social européen pour les projets de l'asbl TOK (Tewerkstelling en Opleiding voor Kansarmen)"

(n° 1229 - renvoi à la commission des Affaires sociales)

- M. Versnick au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la présence de coopérants et sur la situation au Burundi"

(n° 1230 - renvoi à la commission des Relations extérieures)

- M. Dallons au vice-premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur "les accords passés par la poste en vue de la distribution de produits financiers et d'assurances"

(n° 1231 - renvoi à la commission de l'Infrastructure)

- M. Dallons au ministre de la Politique scientifique et de l'Infrastructure sur "les travaux entrepris au stade du Heysel"

(n° 1232 - renvoi à la commission de l'Infrastructure)

BIJLAGE

PLENAIRE VERGADERING WOENSDAG 1 FEBRUARI 1995

Interpellatieverzoeken

- de heer Decroly tot de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu en tot de vice-eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over "de uitvoering van het urgentieprogramma voor een meer solidaire samenleving in het licht van het algemeen verslag over de armoede en van artikel 23 van de Grondwet"

(nr 1226 - verzonden naar de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu)

- de heer Van Nieuwenhuysen tot de vice-eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over "de recente beslissingen bij De Post"

(nr 1227 - verzonden naar de commissie voor de Infrastructuur)

- de heer Annemans tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen, over "de problemen bij het Hulpkas voor Werkloosheidsuitkeringen (HVW)"

(nr 1228 - verzonden naar de commissie voor de Sociale Zaken)

- de heer Flahaut tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen, over "de tegemoetkomingen van het Europees sociaal fonds in de projecten van de vzw TOK (Tewerkstelling en Opleiding voor Kansarmen)"

(nr 1229 - verzonden naar de commissie voor de Sociale Zaken)

- de heer Versnick tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "de aanwezigheid van coöperanten en de situatie in Burundi"

(nr 1230 - verzonden naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen)

- de heer Dallons tot de vice-eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over "de overeenkomsten die De Post heeft gesloten met het oog op de verdeling van financiële producten en verzekeringen"

(nr 1231 - verzonden naar de commissie voor de Infrastructuur)

- de heer Dallons tot de minister van Wetenschapsbeleid en Infrastructuur over "de werkzaamheden die in het Heizelstadion worden uitgevoerd"

(nr 1232 - verzonden naar de commissie voor de Infrastructuur)

- M. Coveliers au vice-premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur "la situation dans les parquets, et plus particulièrement dans celui d'Anvers"

(n° 1233 - renvoi à la commission de la Justice)

- M. Cordeel à la ministre de l'Emploi et du Travail, chargée de la politique d'égalité des chances entre hommes et femmes, sur "les répercussions de la faillite de Boelwerf Vlaanderen"

(n° 1234 - renvoi à la commission des Affaires sociales)

- M. Flahaut au vice-premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur "l'équilibre linguistique à la Sabena"

(n° 1235 - renvoi à la commission de l'Infrastructure)

- M. Ylief au vice-premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur "les suites notamment administratives réservées ou à réserver à l'affaire Reyniers (ex-commissaire en chef de la police judiciaire de Bruxelles, prévenu et condamné en première instance pour divers délits)"

(n° 1236 - renvoi à la commission de la Justice)

- M. Taylor au ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique sur "l'incidence budgétaire et pratique ainsi que les répercussions sur l'emploi de l'instauration de la semaine de quatre jours pour les fonctionnaires fédéraux"

(n° 1237 - renvoi à la commission de l'Intérieur, des Affaires générales et de la Fonction publique)

- M. Brouns à la ministre des Affaires sociales sur "le problème des travailleurs frontaliers"

(n° 1238 - renvoi à la commission des Affaires sociales)

- M. Van Vaerenbergh au vice-premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur "la situation des parquets en général et de celui de Bruxelles en particulier"

(n° 1239 - renvoi à la commission de la Justice)

- M. Schuermans au ministre des Finances sur "la TVA et les bureaux d'intérim"

(n° 1240 - renvoi à la commission des Finances)

- Mme De Meyer à la ministre des Affaires sociales sur "la grande disparité dans le calcul des montants liés à l'obligation d'entretien par les CPAS"

(n° 1241 - renvoi à la commission de la Santé publique et de l'Environnement)

- M. Steenwegen au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la politique africaine du gouvernement"

(n° 1242 - renvoi à la commission des Relations extérieures)

- de heer Coveliers tot de vice-eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over "de toestand op de parketten in het algemeen en dit van Antwerpen in het bijzonder"

(nr 1233 - verzonden naar de commissie voor de Justitie)

- de heer Cordeel tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen, over "de nasleep van het faillissement Boelwerf Vlaanderen"

(nr 1234 - verzonden naar de commissie voor de Sociale Zaken)

- de heer Flahaut tot de vice-eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over "het taalevenwicht bij Sabena"

(nr 1235 - verzonden naar de commissie voor de Infrastructuur)

- de heer Ylief tot de vice-eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over "de met name administratieve maatregelen die genomen werden of nog zullen worden in de zaak Reyniers (gewezen hoofdcommissaris van de gerechtelijke politie te Brussel, die beticht en in eerste aanleg veroordeeld werd wegens diverse misdrijven)"

(nr 1236 - verzonden naar de commissie voor de Justitie)

- de heer Taylor tot de minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken over "de budgettaire en organisatorische gevolgen alsmede de effecten op de tewerkstelling van de invoering van de vierdaagse werkweek voor de ambtenaren in dienst van de federale Ministeries"

(nr 1237 - verzonden naar de commissie voor de Binnenlandse Zaken, de Algemene Zaken en het Openbaar Ambt)

- de heer Brouns tot de minister van Sociale Zaken over "de grensarbeidersproblematiek"

(nr 1238 - verzonden naar de commissie voor de Sociale Zaken)

- de heer Van Vaerenbergh tot de vice-eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over "de toestand van de parketten in het algemeen en dit van Brussel in het bijzonder"

(nr 1239 - verzonden naar de commissie voor de Justitie)

- de heer Schuermans tot de minister van Financiën over "de BTW en uitzendbedrijven"

(nr 1240 - verzonden naar de commissie voor de Financiën)

- mevr. De Meyer tot de minister van Sociale Zaken over "de grote verscheidenheid van de onderhoudsplichtberekening in de OCMW's"

(nr 1241 - verzonden naar de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu)

- de heer Steenwegen tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het Afrika- beleid van de regering"

(nr 1242 - verzonden naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen)

- M. Draps au Premier ministre sur "ses déclarations concernant la scission de l'arrondissement électoral de Bruxelles-Hal-Vilvoorde"

(n° 1243 - renvoi en séance plénière)(n° 1243 - renvoi en séance plénière)

- M. Detienne au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement sur "la reconnaissance des médecines complémentaires"

(n° 1244 - renvoi à la commission de la Santé publique et de l'Environnement)

- M. Defeyt à la ministre des Affaires sociales et au ministre des Finances sur "la possible délocalisation d'une partie des activités de la SABENA"

(n° 1245 - renvoi à la commission des Affaires sociales)

- M. De Man au vice-premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur "la protection des enfants contre l'horreur et la pornographie"

(n° 1246 - renvoi à la commission de la Justice)

- M. Cortois au Premier ministre sur "la scission de l'arrondissement électoral de Bruxelles-Hal-Vilvoorde"

(n° 1247 - renvoi en séance plénière)

- M. Van Dienderen au vice-premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur "les plans d'investissement de la SNCB pour le réseau intérieur et le TGV"

(n° 1248 - renvoi à la commission de l'Infrastructure)

- M. Clerfayt au Premier ministre sur "sa déclaration relative au caractère inévitable de la scission de l'arrondissement électoral de Bruxelles-Hal-Vilvoorde"

(n° 1249 - renvoi en séance plénière)

- M. Van Hauthem au Premier ministre sur "ses déclarations concernant la scission de l'arrondissement électoral de Bruxelles-Hal-Vilvoorde"

(n° 1250 - renvoi en séance plénière)

- M. Beysen au ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique sur "la redistribution du travail dans le secteur public"

(n° 1251 - renvoi à la commission de l'Intérieur, des Affaires générales et de la Fonction publique)

- M. Olaerts au vice-premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur "l'accord-cadre entre la poste, la Générale de Banque et la Royale Belge"

(n° 1252 - renvoi à la commission de l'Infrastructure)

- M. Van Vaerenbergh au Premier ministre sur "la scission de l'arrondissement électoral de Bruxelles-Hal-Vilvoorde"

(n° 1253 - renvoi en séance plénière)

- de heer Draps tot de Eerste minister over "zijn verklaringen inzake de splitsing van het kiesarrondissement Brussel- Halle- Vilvoorde"

(nr 1243 - verzonden naar de plenaire vergadering)

- de heer Detienne tot de minister van Maatschappelijke Emancipatie, Volksgezondheid en Leefmilieu over "de alternatieve geneeswijzen".

(nr 1244 - verzonden naar de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu)

- de heer Defeyt tot de minister van Sociale Zaken en tot de minister van Financiën over "de mogelijke delocalisatie van een deel van de SABENA- activiteiten"

(nr 1245 - verzonden naar de commissie voor de Sociale Zaken)

- de heer De Man tot de vice-eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over "de bescherming van kinderen tegenover pornografie en horror"

(nr 1246 - verzonden naar de commissie voor de Justitie)

- de heer Cortois tot de Eerste minister over "de splitsing van het kiesarrondissement Brussel- Halle- Vilvoorde"

(nr 1247 - verzonden naar de plenaire vergadering)

- de heer Van Dienderen tot de vice-eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over "de investeringsplannen van de NMBS voor het binnenlands net en voor de HST"

(nr 1248 - verzonden naar de commissie voor de Infrastructuur)

- de heer Clerfayt tot de Eerste minister over "zijn verklaring als zou de splitsing van het kiesarrondissement Brussel- Halle- Vilvoorde onvermijdelijk zijn"

(nr 1249 - verzonden naar de plenaire vergadering)

- de heer Van Hauthem tot de Eerste minister over "diens uitspraken over de splitsing van het kiesdistrict Brussel- Halle- Vilvoorde"

(nr 1250 - verzonden naar de plenaire vergadering)

- de heer Beysen tot de minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken over "de herverdeling van de arbeid in de openbare sector"

(nr 1251 - verzonden naar de commissie voor de Binnenlandse Zaken, de Algemene Zaken en het Openbaar Ambt)

- de heer Olaerts tot de vice-eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over "de kaderovereenkomst tussen De Post enerzijds en de Generale Bank en de Royale Belge anderzijds"

(nr 1252 - verzonden naar de commissie voor de Infrastructuur)

- de heer Van Vaerenbergh tot de Eerste minister over "de splitsing van het kiesarrondissement Brussel- Halle- Vilvoorde"

(nr 1253 - verzonden naar de plenaire vergadering)

- M. Ramoudt au ministre des Finances sur "les pertes fiscales et parafiscales résultant des abattements privés"

(n° 1254 - renvoi à la commission des Finances)

- M. Simonet au secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement sur "la situation au Burundi"

(n° 1255)

- M. Decroly au vice-premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur l'opération de police organisée le 21 décembre 1994 à Anderlecht à l'encontre d'un groupe de jeunes gens"

(n° 1256)

- M. Coëme au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "la politique africaine du gouvernement"

(n° 1257)

- de heer Ramoudt tot de minister van Financiën over "de fiscale en parafiscale verliezen ten gevolge van de particuliere slachtingen"

(nr 1254 - verzonden naar de commissie voor de Financiën)

- de heer Simonet tot de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over "de toestand in Burundi"

(nr 1255)

- de heer Decroly tot de vice-eerste minister en minister van Justitie en van Economische Zaken over "het optreden van de politie tegen een groep jongeren op 21 december 1994 te Anderlecht"

(nr 1256)

- de heer Coëme tot de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het Afrikabeleid van de regering"

(nr 1257)

PROPOSITIONS

Autorisation d'impression

Rgt art 64-2

1. Proposition de loi (MM. Michel et Flahaut) modifiant l'article 287 de la loi ordinaire du 16 juillet 1993 visant à achever la structure fédérale de l'Etat, n° 1676/1.

2. Proposition de loi (M. Annemans et Mme Dillen) modifiant l'article 370bis, § 1er, du Code civil en ce qui concerne l'abandon d'enfants mineurs, n° 1681/1.

3. Proposition de résolution (MM. Annemans et Buisseret) relative à la scission de la sécurité sociale, n° 1682/1.

4. Proposition de loi (M. Annemans et Mme Dillen) modifiant le Code civil en ce qui concerne l'adoption, n° 1683/1.

5. Proposition de loi (M. Dufour) modifiant l'article 71, 6°, de la nouvelle loi communale, n° 1684/1.

6. Proposition de loi (M. Van Hauthem) modifiant les lois coordonnées du 27 mars 1951 relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, n° 1685/1.

7. Proposition de loi (M. Van Hauthem) modifiant l'arrêté royal du 8 avril 1976 établissant le régime des prestations familiales en faveur des travailleurs indépendants, n° 1686/1.

8. Proposition de loi spéciale (Mme De Meyer) modifiant l'article 6, § 1er, IX, 2°, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, n° 1692/1.

9. Proposition de résolution (M. Dewinter) relative à l'amélioration du statut fiscal des travailleurs frontaliers belges employés aux Pays-Bas, n° 1693/1.

VOORSTELLEN

Toelating tot drukken

Rgt art 64-2

1. Wetsvoorstel (de heren Michel en Flahaut) tot wijziging van artikel 287 van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur, nr 1676/1.

2. Wetsvoorstel (de heer Annemans en mevr. Dillen) tot wijziging van artikel 370bis, § 1, van het Burgerlijk Wetboek betreffende de verlating van minderjarigen, nr 1681/1.

3. Voorstel van resolutie (de heren Annemans en Buisseret) strekkende tot de splitsing van de sociale zekerheid, nr 1682/1.

4. Wetsvoorstel (de heer Annemans en mevr. Dillen) tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de adoptie betreft, nr 1683/1.

5. Wetsvoorstel (de heer Dufour) tot wijziging van artikel 71, 6°, van de nieuwe Gemeentewet, nr 1684/1.

6. Wetsvoorstel (de heer Van Hauthem) tot wijziging van de samengeordende wetten van 27 maart 1951 betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, nr 1685/1.

7. Wetsvoorstel (de heer Van Hauthem) tot wijziging van het koninklijk besluit van 8 april 1976 houdende de regeling van de gezinsbijslag ten voordele van de zelfstandigen, nr 1686/1.

8. Voorstel van bijzondere wet (mevr. De Meyer) tot wijziging van artikel 6, § 1, IX, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, nr 1692/1.

9. Voorstel van resolutie (de heer Dewinter) houdende maatregelen ter verbetering van het fiscaal statuut van de Belgische grensarbeiders die in Nederland tewerkgesteld zijn, nr 1693/1.

10. Proposition de loi (MM. Michel, Tant, Eerdeken, Bossuyt et Langendries) en vue de diminuer le montant des dépenses électorales autorisées aux partis politiques lors des élections législatives, européennes ainsi que lors de l'élection des Conseils régionaux, n° 1694/1.

11. Proposition de loi (MM. Michel, Tant, Eerdeken, Bossuyt et Langendries) concernant le statut fiscal des membres de la Chambre des représentants, du Sénat, des Conseils régionaux et du Parlement européen, n° 1695/1.

12. Proposition de loi (M. Bertouille) modifiant la loi du 10 mars 1980 relative à l'octroi du titre honorifique de leurs fonctions aux bourgmestres, aux échevins et aux présidents des conseils des centres publics d'aide sociale ou des anciennes commissions d'assistance publique, n° 1696/1.

13. Proposition de loi (MM. Michel, Tant, Eerdeken, Bossuyt et Langendries) relative à l'obligation de déposer une liste de mandats, fonctions et professions et une déclaration de patrimoine, n° 1697/1.

10. Wetsvoorstel (de heren Michel, Tant, Eerdeken, Bossuyt en Langendries) ter vermindering van het aan de politieke partijen toegestane bedrag inzake verkiezingsuitgaven voor de parlementsverkiezingen en de Europese verkiezingen en voor de verkiezing van de gewestraden, nr 1694/1.

11. Wetsvoorstel (de heren Michel, Tant, Eerdeken, Bossuyt en Langendries) betreffende het fiscaal statuut van de leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers, de Senaat, de Gewestraden en het Europees Parlement, nr 1695/1.

12. Wetsvoorstel (de heer Bertouille) tot wijziging van de wet van 10 maart 1980 betreffende het verlenen van de eretitel van hun ambt aan de burgemeesters, aan de schepenen en aan de voorzitters van de raden van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn of van de gewezen commissies van openbare onderstand, nr 1696/1.

13. Wetsvoorstel (de heren Michel, Tant, Eerdeken, Bossuyt en Langendries) betreffende de verplichting om een lijst van mandaten, ambten en beroepen, alsmede een vermogensaangifte in te dienen, nr 1697/1.

